

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA TRANSPORTU I GOSPODARKI MORSKIEJ

z dnia 1 kwietnia 1999 r.

w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia.

Na podstawie art. 66 ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. — Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 98, poz. 602, Nr 123, poz. 779 i Nr 160, poz. 1086 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 133, poz. 872) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

1. Zakres obowiązywania

§ 1. 1. Pojazd uczestniczący w ruchu powinien odpowiadać warunkom technicznym określonym w niniejszym rozporządzeniu.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy:

- 1) pojazdu specjalnego lub używanego do celów specjalnych Sił Zbrojnych i jednostek wojskowych podporządkowanych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, z wyjątkiem oznakowania określonego dla pojazdu uprzywilejowanego,
- 2) pojazdu specjalnego lub używanego do celów specjalnych Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Służby Więziennej i straży pożarnej, z wyjątkiem oznakowania określonego dla pojazdu uprzywilejowanego,

3) pojazdu zabytkowego,

4) tramwaju i trolejbusu, dla których warunki techniczne określają odrębne przepisy.

3. Pojazd zarejestrowany za granicą, a znajdujący się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, powinien odpowiadać warunkom technicznym określonym w Konwencji o ruchu drogowym, sporządzonej w Wiedniu dnia 8 listopada 1968 r. (Dz. U. z 1988 r. Nr 5, poz. 40 i 44).

4. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o dacie pierwszej rejestracji pojazdu, rozumie się przez to:

- 1) dla pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy za granicą — dzień pierwszej rejestracji za granicą,
- 2) dla pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy przez organy Sił Zbrojnych, jednostki wojskowe podporządkowane Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Policję, Urząd Ochrony Państwa i Straż Graniczną — dzień pierwszej rejestracji podany przez te organy.

2. Wymiary i masy pojazdu

§ 2. 1. Długość pojazdu nie może przekraczać:

- 1) pojedynczego pojazdu (z wyłączeniem naczepy i autobusu, o którym mowa w pkt 2 i 5) — 12,00 m,

- 2) autobusu o co najmniej dwóch osiach kierowanych — 15,00 m,
- 3) pojazdu członowego — 16,50 m,
- 4) zespołu złożonego z pojazdu silnikowego i przyczepy — 18,75 m,
- 5) autobusu przegubowego — 18,00 m,
- 6) zespołu złożonego z trzech pojazdów, w którym pojazdem ciągnącym jest pojazd wolnobieżny lub ciągnik rolniczy — 22,00 m,
- 7) motocykla, motoroweru lub roweru oraz zespołu złożonego z motocykla, motoroweru lub roweru i przyczepy — 4,00 m.

2. Szerokość pojazdu, z zastrzeżeniem ust. 3 i 10, § 44 ust. 3 pkt 1, § 53 ust. 3 oraz § 56 ust. 1 pkt 1, nie może przekraczać 2,55 m; szerokość ta nie obejmuje lusterek na przegubowych wysięgnikach, świateł umieszczonych na bokach pojazdu oraz elementów elastycznych wykonanych z gumy lub tworzyw sztucznych.

3. Szerokość pojazdu ciężarowego z nadwoziem rodzaju furgon może wynosić do 2,60 m, jeżeli jego ściany są zaopatrzone w izolację termiczną.

4. Wysokość pojazdu, z zastrzeżeniem ust. 11, nie może przekraczać 4,00 m.

5. Odległość między osią sworznia siodłowego urządzenia sprzęgającego a tylnym obrysem naczepy nie może przekraczać 12,00 m.

6. Odległość między osią sworznia siodłowego urządzenia sprzęgającego a dowolnym punktem przedniej części naczepy nie może przekraczać 2,04 m; dotyczy to naczepy zarejestrowanej po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1993 r.

7. Pojazd samochodowy i zespół pojazdów powinien mieć możliwość poruszania się wewnątrz pierścienia o promieniu zewnętrznym 12,50 m i promieniu wewnętrznym 5,30 m; dotyczy to pojazdów zarejestrowanych po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1993 r.

8. Odległość mierzona równoległe do podłużnej osi zespołu pojazdów, między najdalej wysuniętym do przodu punktem części nadwozia pojazdu samochodowego zawierającej przestrzeń ładunkową a tylnym obrysem przyczepy, nie może być większa niż 16,40 m, przy zachowaniu odległości między tylnym obrysem samochodu a przednim obrysem nadwozia przyczepy wynoszącej co najmniej 0,35 m; dotyczy to pojazdów zarejestrowanych po raz pierwszy po dniu 30 czerwca 1999 r.

9. Odległość między tylną osią pojazdu samochodowego a przednią osią przyczepy w zespole pojazdów nie może być mniejsza niż 3,00 m; dotyczy to pojazdów zarejestrowanych po raz pierwszy po dniu 30 czerwca 1999 r.

10. Szerokość motocykla i motoroweru wielośladowego nie może przekraczać 2,00 m, a jednośladowego motoroweru — 1,00 m; dotyczy to pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 30 czerwca 1999 r.

11. Wysokość motocykla i motoroweru nie może przekraczać 2,50 m; dotyczy to pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 30 czerwca 1999 r.

§ 3. 1. Dopuszczalna masa całkowita pojazdu z zachowaniem wymagań, o których mowa w § 5, nie może przekraczać:

- 1) pojazdu pojedynczego, z wyłączeniem naczepy:
- a) dwuosiowego, z zastrzeżeniem lit. b) — 16 t,
  - b) dwuosiowego autobusu o zawieszeniu kół pneumatycznym lub równoważnym — 18 t,
  - c) trzyosiowego — 24 t,
  - d) o liczbie osi większej niż trzy — 32 t,
  - e) autobusu przegubowego — 28 t,
- 2) pojazdu członowego lub zespołu złożonego z pojazdu silnikowego i przyczepy:
- a) o liczbie osi nie większej niż cztery — 32 t,
  - b) o liczbie osi większej niż cztery, z zastrzeżeniem pkt 3 — 42 t,
- 3) pojazdu członowego składającego się z trójosiowego pojazdu silnikowego i trójosiowej naczepy, przewożącego 40-stopowy kontener ISO w transporcie kombinowanym — 44 t.

2. Udział masy na oś (osie) napędową (napędowe) pojazdu lub zespołu pojazdów nie może być mniejszy niż 25%, a w odniesieniu do samochodu osobowego udział masy na oś przednią nie może być mniejszy niż 30%; dotyczy to pojazdów zarejestrowanych po raz pierwszy po dniu 31 marca 1998 r.

§ 4. Za oś pojedynczą uważa się oś oddaloną od osi sąsiedniej o więcej niż 2 m lub dwie sąsiednie osie oddalone od siebie o mniej niż 1 m, za oś wielokrotną zaś — zespół złożony z dwóch lub więcej osi, zwanych „osiąmi składowymi”, w którym odległość między sąsiednimi osiami składowymi jest nie mniejsza niż 1 m i nie większa niż 2 m.

§ 5. 1. Nacisk osi pojedynczej, z zastrzeżeniem ust. 4, nie może przekraczać 80 kN.

2. Nacisk osi wielokrotnej nie może przekraczać sumy dopuszczalnych nacisków osi składowych.

3. Nacisk osi składowej, z zastrzeżeniem ust. 4, nie może przekraczać przy odległości od sąsiedniej bliższej osi składowej:

- 1) do 1,20 m — 57,5 kN,
- 2) powyżej 1,20 m do 1,30 m — 65,0 kN,
- 3) powyżej 1,30 m — 72,5 kN.

4. Pojazd, którego nacisk osi pojedynczej przekracza wielkości określone w ust. 1, lecz nie przekracza 100 kN, a dla osi napędowej pojazdu, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1 lit. b), przy zastosowaniu kół bliźniaczych 115 kN, oraz pojazd, którego nacisk osi składowej przekracza wielkości określone w ust. 3, może uczestniczyć w ruchu na:

- 1) drogach krajowych oznaczonych numerami jednocyfrowymi i dwucyfrowymi, z wyłączeniem dróg wymienionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia,
- 2) odcinkach dróg krajowych oznaczonych numerami trzycyfrowymi, ze znakami z obrzeżem składającym się z białych i czarnych kwadratów, wymienionych w załączniku nr 2 do rozporządzenia,
- 3) odcinkach dróg oznaczonych znakami zakazu wjazdu pojazdów o nacisku osi większym niż 100 kN,
- 4) drogach leżących w ciągu dróg wymienionych w pkt 1—3 oraz na trasach regularnej komunikacji autobusowej w granicach administracyjnych miast.

5. Nacisk osi składowej pojazdu, o którym mowa w ust. 4, nie może przekraczać przy odległości od sąsiedniej bliższej osi składowej:

- 1) do 1,10 m — 57,5 kN,
- 2) powyżej 1,10 m do 1,20 m — 65,0 kN,
- 3) powyżej 1,20 m do 1,30 m — 72,5 kN,
- 4) powyżej 1,30 m, z zastrzeżeniem pkt 5 — 80,0 kN,
- 5) powyżej 1,30 m, przy osi podwójnej, dla osi napędowej — 100,0 kN, pod warunkiem że łączny nacisk nie przekracza 160,0 kN.

Rozdział 2

Pojazd samochodowy i przyczepa przeznaczona do łączenia z tym pojazdem

1. Warunki ogólne

§ 6. Ilekroć w niniejszym rozdziale jest mowa o pojeździe, rozumie się przez to pojazd samochodowy i przyczepę.

§ 7. 1. Zderzaki i klamki drzwi pojazdu nie mogą powodować niebezpieczeństwa zaczepienia innego uczestnika ruchu.

2. Daszek reflektora pojazdu albo krawędź wystającej części reflektora lub nadwozia, przykrywającej częściowo reflektor, powinny być zaokrąglone; nie dotyczą to pojazdu Sił Zbrojnych.

3. Pojazd, którego zwis tylny jest większy niż 600 mm i wzniesiony nad powierzchnię jezdni więcej niż 700 mm przy zachowanej masie własnej, powinien być wyposażony w tylny zderzak lub inne urządzenie ochronne zabezpieczające przed wjechaniem pod nie-

go innego pojazdu, odpowiadające warunkom określonym w ust. 1 oraz innym następującym warunkom:

- 1) powinny być wytrzymałe i dobrze zamocowane; wysokość przekroju poprzecznego nie może być mniejsza niż 100 mm;
- 2) odległość dolnej krawędzi od powierzchni jezdni nie może przekraczać 550 mm przy zachowanej masie własnej pojazdu,
- 3) odległość od tylnego obrysu pojazdu nie może przekraczać 400 mm,
- 4) szerokość nie może przekraczać w żadnym miejscu największej szerokości tylnej osi, mierzonej na skrajnych zewnętrznych punktach kół (wyłączając odkształcenia opon występujące w pobliżu ich styku z jezdnią), i nie może być od niej mniejsza niż 100 mm z każdej strony,
- 5) końce nie powinny być wygięte w kierunku do tyłu oraz nie powinny mieć zewnętrznych ostrych krawędzi,

warunki określone w pkt 1—5 dotyczą pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 30 czerwca 1999 r.

4. Dla pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy w okresie od dnia 1 stycznia 1966 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. dopuszcza się, aby zderzak lub inne urządzenie ochronne zabezpieczające przed wjechaniem pod niego innego pojazdu, odpowiadały warunkom następującym:

- 1) powinny mieć odpowiednią wytrzymałość i być dobrze zamocowane,
- 2) odległość dolnej krawędzi od powierzchni jezdni nie może przekraczać 700 mm,
- 3) odległość od tylnego obrysu pojazdu nie może przekraczać 600 mm,
- 4) szerokość nie może być mniejsza od szerokości pojazdu o więcej niż 100 mm z każdej strony pojazdu; jeżeli składa się z więcej niż jednego elementu, dopuszcza się między elementami przerwę w kierunku poziomym o długości nie przekraczającej 600 mm,
- 5) końce powinny być zaokrąglone w kierunku do przodu,

a dla pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy w okresie od dnia 1 stycznia 1995 r. do dnia 30 czerwca 1999 r. dopuszcza się odległość od tylnego obrysu pojazdu nie przekraczającą 600 mm.

5. Zderzaka lub urządzenia ochronnego, o których mowa w ust. 3, nie wymaga się na pojeździe, którego konstrukcja uniemożliwia wjechanie pod niego innego pojazdu, na samochodzie i przyczepie samowytadowczej, na ciągniku siodłowym i przyczepie dłuźycowej.

6. Pojazd przystosowany do ciągnięcia przyczepy oraz przyczepa powinny być wyposażone w odpowiednie urządzenia sprzęgające.

§ 8. 1. Kabina kierowcy oraz pomieszczenie przeznaczone do przewozu osób powinny być wyposażone w:

- 1) urządzenia zapewniające przewietrzanie i ogrzewanie wnętrza, jeżeli są one pomieszczeniami zamkniętymi; urządzenia zapewniającego ogrzewanie wnętrza nie wymaga się dla pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy przed dniem 1 stycznia 1984 r.,
- 2) drzwi zaopatrzone w zamki uniemożliwiające samoczynne lub nie zamierzone ich otwarcie się.

2. Zawiasy drzwi umieszczonych z boku pojazdu i otwieranych na boki powinny znajdować się z przodu; dotyczy to pojazdu, którego konstrukcja umożliwia rozwijanie prędkości przekraczającej 40 km/h i zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1972 r.

3. Wnętrze kabiny kierowcy oraz pomieszczenia przeznaczonego do przewozu osób powinno odpowiadać następującym warunkom:

- 1) powinno być szczelne, jeżeli jest pomieszczeniem zamkniętym,
- 2) siedzenia powinny być przymocowane do nadwozia, również gdy są przesuwane, w sposób uniemożliwiający nie zamierzone zmiany ich położenia,
- 3) górna część oparcia przednich siedzeń samochodu osobowego powinna być miękko wyściełana; nie dotyczy to samochodu terenowego,
- 4) tablica rozdzielcza powinna być przynajmniej u dołu zaokrąglona,
- 5) mechanizm do otwierania i zamykania dachu powinien być tak urządzony, aby nie działał samoczynnie, również w razie zderzenia,

6) powinno być wyposażone w wyjścia w postaci drzwi lub okien, co najmniej po jednym na każdą stronę pojazdu, umożliwiające w razie konieczności wyjście na zewnątrz,

7) w samochodzie ciężarowym powinno być oddzielone od przestrzeni ładunkowej trwałą przegrodą o odpowiedniej wytrzymałości.

4. Szyby pojazdu:

- 1) nie powinny dawać ostrych odprysków w razie rozbicia; przednia szyba powinna zapewnić kierowcy pełną i wyraźną widoczność bez zniekształcenia obrazu, a w razie rozbicia — zapewniać jeszcze dostateczną widoczność drogi,
- 2) powinny być umocowane w taki sposób lub sporządzone z takiego tworzywa, aby w razie potrzeby istniała możliwość wyjścia na zewnątrz pojazdu co najmniej przez jeden otwór okienny z każdej strony pojazdu,
- 3) powinny być ocechowane w miejscu widocznym z zewnątrz pojazdu; dotyczy to pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1968 r.

§ 9. 1. Pojazd powinien być tak zbudowany, wyposażony i utrzymany, aby:

- 1) poziom hałasu zewnętrznego mierzony podczas postoju pojazdu z odległości 0,5 m nie przekraczał w odniesieniu do:
  - a) pojazdu, który był poddany badaniom homologacyjnym — wartości ustalonej w trakcie badań homologacyjnych o 5 dB (A),
  - b) pozostałych pojazdów — wartości podanych w poniższej tabeli w dB (A):

Lp.	Pojazd	Rodzaj silnika	
		o zapłonie iskrowym	o zapłonie samoczynnym
1	Motocykl z silnikiem o pojemności skokowej:		
	— nie przekraczającej 125 cm ³	94	—
	— większej niż 125 cm ³	96	—
2	Samochód osobowy	93	96
3	Pojazd samochodowy o dopuszczalnej masie całkowitej nie przekraczającej 3,5 t, z wyjątkiem samochodu osobowego	93	102
4	Inny pojazd samochodowy	98	108

2) w spalinach pojazdu z silnikiem o zapłonie iskrowym zawartość tlenu węgla (CO), węglowodorów (CH) i współczynnik nadmiaru powietrza (λ) nie przekraczały wartości podanych w poniższej tabeli:

Lp.	Pojazd	Prędkość obrotowa silnika	Zawartość CO w % objętości spalin, CH w ppm (cząstki na milion) oraz współczynnik λ dla pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy				
			do dnia 30 września 1986 r.	od dnia 1 października 1986 r. do dnia 30 czerwca 1995 r.	po dniu 30 czerwca 1995 r.		
					CO	CH	λ
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Motocykl	bieg jałowy	5,5	4,5	4,5	—	—
2	Inny pojazd samochodowy ¹⁾	bieg jałowy	4,5	3,5	0,5	100	—
		2000 min ⁻¹ do 3000 min ⁻¹	—	—	0,3	100	0,97—1,03

¹⁾ Dla pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy do dnia 31 grudnia 1996 r., wyposażonego w silnik o pojemności skokowej poniżej 700 cm³, dopuszcza się wartości określone w kolumnie 5; wartości podane w kolumnach 6, 7 i 8 nie dotyczą pojazdu, dla którego w świadectwie homologacji potwierdzono wartości wyższe, stanowiące dla tego pojazdu kryterium oceny.

3) zadymienie spalin pojazdu z silnikiem o zapłonie samoczynnym, mierzone przy swobodnym przyspieszaniu silnika w zakresie od prędkości obrotowej biegu jałowego do maksymalnej prędkości obrotowej, wyrażone w postaci współczynnika pochłaniania światła, nie przekraczało: 2,5 m⁻¹, a w odniesieniu do silnika z turbodoładowaniem 3,0 m⁻¹,

4) urządzenie zapłonu iskrowego nie wytwarzało nadmiernych zakłóceń radioelektrycznych,

5) układ zasilania:

a) był szczelny, niezależnie od warunków zewnętrznych oraz drgań występujących podczas pracy pojazdu,

b) był zabezpieczony przed możliwością zetknięcia z przeszkodami znajdującymi się na drodze oraz przed nadmiernym nagrzewaniem, tarciami i innymi nienaturalnymi warunkami,

c) był zabezpieczony przed korozją,

6) zbiornik paliwa, w tym również zbiornik paliwa niezależnej instalacji ogrzewczej:

a) nie był umieszczony w kabinie kierowcy lub w pomieszczeniu przeznaczonym do przewozu osób ani też bezpośrednio do niego nie przylegał, zaś przegroda lub ścianka oddzielająca zbiornik od tych pomieszczeń powinna być wykonana z materiału niepalnego; dotyczy to po-

jazdu zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1984 r.,

b) był tak umieszczony, aby w razie jego uszkodzenia lub przelania paliwo nie ściekało na elementy układu wydechowego,

c) nie miał wlewu paliwa w kabinie kierowcy, w pomieszczeniu przeznaczonym do przewozu osób, w komorze silnikowej lub w bagażniku; przy czym, jeżeli wlew paliwa umieszczony jest z boku pojazdu, to korek wlewu paliwa w położeniu zamkniętym nie może wystawać poza obrys nadwozia; dotyczy to pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1984 r.;

nie dotyczy motocykla,

7) instalacja elektryczna:

a) była zabezpieczona przed uszkodzeniem mechanicznym wskutek tarcia o inne elementy pojazdu, a także przed korozją,

b) była wyposażona w umieszczony w łatwo dostępnym miejscu wyłącznik, umożliwiający odłączenie akumulatora od zasadniczej instalacji elektrycznej bez użycia narzędzi; dotyczy to samochodu ciężarowego i specjalnego o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t, ciągnika siodłowego i balastowego oraz autobusu o liczbie miejsc większej niż 15 łącznie z miejscem kierowcy, zarejestrowanych po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1984 r.,

- 8) nie występowały wyraźne wycieki w postaci spadających kropel materiałów eksploatacyjnych z zespołów i układów pojazdów,
- 9) układ odpowietrzania skrzyni korbowej silnika o zapłonie iskrowym (z wyjątkiem silnika dwusuwowego) był kompletny i szczelny; nie dotyczy to motocykla oraz pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy przed dniem 1 stycznia 1987 r.,
- 10) układ pochłaniania par paliwa ze zbiornika paliwa pojazdu z silnikiem o zapłonie iskrowym był kompletny i szczelny; dotyczy to pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1995 r.,
- 11) istniała możliwość jazdy do tyłu; nie dotyczy to motocykla.

2. Kierownica w pojeździe samochodowym o liczbie kół większej niż trzy, którego konstrukcja umożliwia rozwijanie prędkości przekraczającej 40 km/h, nie powinna być umieszczona po prawej stronie pojazdu; dotyczy to pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1984 r.

3. Wózek boczny motocykla powinien być umieszczony po jego prawej stronie.

4. Pojazd samochodowy o nacisku osi kierowanej lub sumie nacisków osi kierowanych, przekraczającym 45 kN, powinien mieć układ kierowniczy z mechanizmem wspomagającym. W razie uszkodzenia tego mechanizmu powinna być zapewniona kierowalność pojazdem.

2. Wyposażenie

§ 10. 1. Przedmioty wyposażenia i części pojazdów związane z bezpieczeństwem ich użytkowania i ochroną środowiska mogą być stosowane w pojazdach, jeżeli spełniony jest co najmniej jeden z następujących warunków:

- 1) oznakowane są znakami homologacji międzynarodowej stosowanymi w homologacji Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG ONZ) — „E” lub Unii Europejskiej — „e”,
- 2) oznakowane są cechami producenta pojazdu, na który wystawiono krajowe świadectwo homologacji typu pojazdu; o cechowaniu to powinno być zgłoszone do upoważnionej jednostki celem ewidencji,
- 3) oznakowane są cechami dostawcy producenta pojazdu, na który wystawiono krajowe świadectwo homologacji typu pojazdu; o cechowaniu to powinno być zgłoszone do upoważnionej jednostki celem ewidencji,
- 4) oznakowane są znakiem bezpieczeństwa zgodnie z przepisami o badaniach i certyfikacji.

2. Przepis ust. 1 dotyczy producentów, importerów, dystrybutorów oraz podmiotów montujących i świadczących usługi.

3. Wykaz przedmiotów wyposażenia i części związanych z bezpieczeństwem użytkowania pojazdów i ochroną środowiska określa załącznik nr 3 do rozporządzenia, zaś przedmioty wyposażenia i części objęte obowiązkiem homologacji typu określone są w przepisach dotyczących homologacji.

§ 11. 1. Pojazd samochodowy powinien być wyposażony:

- 1) w numer identyfikacyjny pojazdu (VIN) albo w rozpoznawczy numer nadwozia/podwozia, umieszczony w sposób trwały na nadwoziu, ramie lub innym podobnym podstawowym elemencie konstrukcyjnym, oraz tabliczkę znamionową — określone w załączniku nr 4 do niniejszego rozporządzenia; numeru identyfikacyjnego VIN nie wymaga się dla pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy przed dniem 1 stycznia 1995 r., a także dla motocykla, ciągnika rolniczego, pojazdu wolnobieżnego, przyczepy przeznaczonej do łączenia z tymi pojazdami oraz pojazdu z nadanym i wybitym numerem nadwozia/podwozia zgodnie z odrębnymi przepisami,
- 2) w samoczynne wycieraczki przedniej szyby w liczbie zapewniającej odpowiednie pole widzenia kierowcy oraz w urządzenie do zmywania tej szyby; nie dotyczy to:
  - a) pojazdu wyposażonego w przednią szybę o takich wymiarach i kształcie, że kierowca bez zmiany normalnej pozycji może obserwować drogę nie poprzez tę szybę,
  - b) w zakresie wyposażenia w urządzenie do zmywania przedniej szyby — samochodu osobowego zarejestrowanego po raz pierwszy przed dniem 1 lipca 1971 r., a pozostałych pojazdów zarejestrowanych przed dniem 1 lipca 1972 r.,
- 3) w prędkościomierz umieszczony w polu widzenia kierowcy oraz w drogomierz,
- 4) w lusterka zapewniające kierującemu niezbędną dla bezpieczeństwa ruchu widoczność do tyłu:
  - a) co najmniej jedno lusterko zewnętrzne po lewej stronie pojazdu — w odniesieniu do samochodu osobowego i motocykla, z zastrzeżeniem lit. b),
  - b) co najmniej dwa lusterka zewnętrzne, jedno po lewej i jedno po prawej stronie pojazdu — w odniesieniu do pozostałych pojazdów oraz do samochodu osobowego ciągnącego przyczepę i samochodu osobowego, w którym lusterko wewnętrzne nie zapewnia dostatecznej widoczności do tyłu,
  - c) wewnętrzne — w odniesieniu do samochodu osobowego,
- 5) w sygnał dźwiękowy o ciągłym i nieprzerwanym tonie, o poziomie dźwięku mierzonym podczas postoju pojazdu z odległości 3m nie mniejszym niż:
  - a) 87 dB (A) — w odniesieniu do motocykla,
  - b) 96 dB (A) — w odniesieniu do pozostałych pojazdów,

- 6) w punkty kotwiczenia pasów bezpieczeństwa:
- a) na przednich siedzeniach — dotyczy pojazdu o dopuszczalnej masie całkowitej nie przekraczającej 2,5 t zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 30 czerwca 1971 r. i do pojazdu o dopuszczalnej masie całkowitej nie przekraczającej 3,5 t zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 30 czerwca 1995 r.,
  - b) na siedzeniach innych niż przednie samochodu osobowego, skierowanych do przodu; dotyczy to samochodu osobowego zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1984 r.;
- nie dotyczy pojazdu z nadwoziem otwartym,
- 7) w pasy bezpieczeństwa na siedzeniach wyposażonych w punkty kotwiczenia; dotyczy to:
- a) przednich siedzeń w samochodach osobowych rejestrowanych po raz pierwszy po dniu:
    - 30 czerwca 1971 r. — z silnikiem o pojemności skokowej powyżej 1400 cm³,
    - 31 grudnia 1971 r. — z silnikiem o pojemności skokowej od 1000 cm³ do 1400 cm³,
    - 30 czerwca 1972 r. — pozostałych,
  - b) siedzeń innych niż przednie — w samochodach osobowych rejestrowanych po raz pierwszy po dniu 30 czerwca 1993 r.,
  - c) siedzeń w pojazdach innych niż wymienione pod lit. a) i b), wyposażonych w punkty kotwiczenia pasów bezpieczeństwa — rejestrowanych po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1993 r.;
- nie dotyczy pojazdu z nadwoziem otwartym,
- 8) w zagłówki na siedzeniach wyposażonych w pasy bezpieczeństwa mocowane co najmniej w trzech punktach, z wyjątkiem siedzeń w pojeździe z nadwoziem otwartym oraz siedzeń tylnych w pojeździe z nadwoziem rodzaju coupé o układzie siedzeń „2+2”; dotyczy pojazdów wyprodukowanych po dniu 31 grudnia 1995 r.,
- 9) w błotniki lub inne elementy nadwozia lub podwozia, o szerokości nie mniejszej niż szerokość opony, a w przypadku kół bliźniaczych — nie mniejszej niż odległość między zewnętrznymi krawędziami opon, przy czym błotniki samochodu osobowego i motocykla, przy masie własnej pojazdu, powinny odpowiadać następującym warunkom:
- a) kąt opasania koła przez błotnik powinien być taki, aby obejmował co najmniej z przodu 30° i z tyłu 50° od pionowej płaszczyzny przechodzącej przez oś koła,
  - b) odległość między zewnętrzną krawędzią błotnika a osią koła w wymaganym kącie opasania nie może być większa niż dwukrotna wartość statycznego promienia opony,
  - c) najniższy punkt tylnej krawędzi błotnika lub innego elementu pełniącego jego funkcję, znajdujący się w płaszczyźnie symetrii opony, nie może znajdować się wyżej niż 150 mm ponad poziomą płaszczyznę przechodzącą przez oś koła;
- błotników nie wymaga się w pojeździe wyjątkowej konstrukcji,
- 10) w fartuchy odpowiednio przedłużające tylne błotniki od tyłu albo umieszczone dalej od kół niż błotniki, jeżeli przy masie własnej pojazdu błotnik lub inny znajdujący się w płaszczyźnie symetrii opony za tylnym kołem element nadwozia lub podwozia, ostaniający tylne koło (koła), położony jest wyżej nad jezdnią niż 0,25 odległości tego elementu od pionowej płaszczyzny przechodzącej przez oś tylnego koła (kół), a dla samochodu osobowego oraz autobusu, samochodu ciężarowego i specjalnego o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 t z pojedynczymi kołami na osi tylnej i motocykla — wyżej niż ta odległość; odległość dolnej krawędzi fartucha od jezdni nie powinna przekraczać tych wielkości; szerokość fartucha nie powinna być mniejsza niż szerokość opony (opon), sztywność fartuchów zaś powinna zapewniać ograniczenie do minimum ochlapywania pojazdów jadących z tyłu; fartuchów nie wymaga się w pojeździe o konstrukcji uniemożliwiającej ich umieszczenie,
- 11) w urządzenie zabezpieczające przed użyciem przez osoby niepowołane,
- 12) w trójkąt do ustawiania na drodze, przeznaczony do ostrzegania o obecności unieruchomionego pojazdu; nie dotyczy to motocykla jednośladowego,
- 13) w gaśnicę umieszczoną w miejscu łatwo dostępnym w razie potrzeby jej użycia; nie dotyczy to motocykla,
- 14) w tłumik wydechu — w odniesieniu do pojazdu napędzanego silnikiem spalinowym; wylot rury wydechowej nie może być skierowany w prawą stronę,
- 15) w urządzenie rejestrujące samoczynnie prędkość jazdy, czas jazdy oraz postoju (tachograf); dotyczy to:
- a) pojazdu o dopuszczalnej masie całkowitej 9 t i powyżej, zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1984 r.,
  - b) pojazdu o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 t, wyprodukowanego po dniu 31 grudnia 1999 r.,
- z wyjątkiem autobusu używanego w komunikacji miejskiej oraz pojazdu Sił Zbrojnych,
- 16) w miejsce przewidziane do umieszczenia tablic rejestracyjnych, określone w załączniku nr 5 do rozporządzenia; wymagania załącznika nr 5 dotyczą pojazdu wyprodukowanego po dniu 31 grudnia 1999 r.,
- 17) w zaczep do holowania z przodu pojazdu, a w odniesieniu do samochodu osobowego — także z tyłu; zaczep do holowania powinien wytrzymywać siłę zarówno ciągnącą jak i ściskającą, równą co najmniej połowie ciężaru wynikającego z dopuszczalnej masy całkowitej pojazdu, na którym jest zamocowany; dotyczy to pojazdu wyprodukowanego po dniu 31 grudnia 1999 r.

2. Przepisy ust. 1 pkt 1, 9 10, 12 i 16 stosuje się również do przyczepy.

3. Pojazd samochodowy nie może być wyposażony w silnik dwusuwowy; nie dotyczy to motocykla oraz samochodu osobowego zarejestrowanego po raz pierwszy przed dniem 1 stycznia 1986 r. i pozostałych pojazdów zarejestrowanych po raz pierwszy po dniu 30 kwietnia 1993 r.

4. Pojazd powinien być wyposażony w ogumienie pneumatyczne o nośności dostosowanej do nacisku koła oraz dostosowane do maksymalnej prędkości pojazdu; ciśnienie w ogumieniu powinno być zgodne z zaleceniami wytwórni dla danej opony i obciążenia pojazdu.

5. Dopuszcza się w celu krótkotrwałego użycia wyposażenie pojazdu w koło zapasowe, o parametrach odmiennych niż parametry stosowanego normalnie koła jezdnego, jeżeli koło takie wchodzi w skład fabrycznego wyposażenia pojazdu — na warunkach określonych przez wytwórnię pojazdu.

6. Pojazd nie może być wyposażony, z zastrzeżeniem ust. 5:

- 1) w opony różnej konstrukcji, w tym o różnej rzeźbie bieżnika, na kołach jednej osi,
- 2) w przypadku pojazdu samochodowego o dwóch osiach z kołami pojedynczymi:
  - a) w opony diagonalne lub diagonalne z opasaniem na kołach tylnej osi, jeżeli na kołach przedniej osi znajdują się opony radialne,
  - b) w opony diagonalne na kołach tylnej osi, jeżeli na kołach przedniej osi znajdują się opony diagonalne z opasaniem,
- 3) w opony różnej konstrukcji, w tym o różnej rzeźbie bieżnika, na osiach wchodzących w skład osi wielokrotnej, z zastrzeżeniem że na osi nie napędzanej opony mogą być takie same, jak na osi kierowanej,
- 4) w opony, których wskaźniki pokazują graniczne zużycie bieżnika, a w odniesieniu do opon nie zaopatrzonych w takie wskaźniki — o głębokości rzeźby bieżnika mniejszej niż 1,6 mm, z zastrzeżeniem § 23 ust. 4 pkt 3,
- 5) w opony o widocznych pęknięciach odstawiających lub naruszających ich osnowę,
- 6) w opony z umieszczonymi trwale, wystającymi na zewnątrz elementami przeciwślizgowymi.

7. Samochód ciężarowy i specjalny o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 t, autobus oraz przyczepa mogą być wyposażone w sygnał akustyczny ostrzegający o cofaniu się pojazdu; sygnał ten powinien się włączać i wyłączać równocześnie z włączeniem lub wyłączeniem światła cofania, a w odniesieniu do pojazdu nie wyposażonego w to światło — z włączeniem lub wyłączeniem biegu wstecznego.

3. Światła

§ 12. 1. Pojazd powinien być wyposażony w następujące światła zewnętrzne:

1) drogowe	— pojazd samochodowy, którego konstrukcja umożliwi rozwijanie prędkości przekraczającej 40 km/h,
2) mijania	— pojazd samochodowy,
3) kierunkowskazy	— pojazd samochodowy i przyczepa; nie dotyczy to motocykla jednośladowego zarejestrowanego po raz pierwszy przed dniem 1 stycznia 1986 r.,
4) hamowania „stop”	— pojazd samochodowy i przyczepa,
5) oświetlające tylną tablicę rejestracyjną	— pojazd samochodowy i przyczepa,
6) pozycyjne przednie	— pojazd samochodowy oraz przyczepa o szerokości 1,6 m lub więcej,
7) pozycyjne tylne	— pojazd samochodowy i przyczepa,
8) odblaskowe tylne inne niż trójkątne	— pojazd samochodowy,
9) odblaskowe tylne trójkątne	— przyczepa,
10) odblaskowe przednie	— przyczepa,
11) odblaskowe boczne	— pojazd samochodowy o długości przekraczającej 6,0 m, ciągnik siodłowy i przyczepa,
12) awaryjne	— pojazd samochodowy, z wyjątkiem motocykla, i przyczepa,
13) przeciwmgłowe tylne	— pojazd samochodowy, z wyjątkiem motocykla, i przyczepa,
14) cofania	— pojazd samochodowy, z wyjątkiem motocykla,
15) obrysowe przednie i tylne	— pojazd samochodowy i przyczepa, których szerokość przekracza 2,1 m;

przepisy pkt 12—15 nie dotyczą pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy przed dniem 1 stycznia 1986 r. oraz pojazdu Sił Zbrojnych.

2. Ponadto dopuszcza się wyposażenie w następujące światła:

1) drogowe	— pojazdu samochodowego innego niż wymieniony w ust. 1 pkt 1,
2) przeciwmgłowe przednie	— pojazdu samochodowego,
3) pozycyjne przednie	— przyczepy innej niż wymieniona w ust. 1 pkt 6,
4) postojowe	— pojazdu samochodowego o długości nie przekraczającej 6,0 m i szerokości nie przekraczającej 2,0 m; zabrania się umieszczania tych świateł na innych pojazdach,
5) odblaskowe boczne	— pojazdu samochodowego innego niż wymieniony w ust. 1 pkt 11,
6) odblaskowe przednie	— pojazdu samochodowego,
7) jazdy dziennej	— pojazdu samochodowego,
8) pozycyjne boczne	— pojazdu samochodowego o długości przekraczającej 6,0 m, ciągnika siodłowego i przyczepy,
9) obrysowe przednie i tylne	— pojazdu samochodowego i przyczepy, których szerokość przekracza 1,8 m,
10) cofania	— przyczepy,
11) awaryjne	— motocykla,
12) przeciwmgłowe tylne	— motocykla,
13) odblaskowe tylne inne niż trójkątne	— przyczepy.

3. Na wózku bocznym motocykla powinny być umieszczone światła:

- a) pozycyjne przednie,
- b) pozycyjne tylne,
- c) odblaskowe tylne,
- d) kierunkowskazy; dotyczy to pojazdu wyprodukowanego po dniu 30 czerwca 1993 r.,

odpowiadające warunkom określonym dla tych świateł; światła pozycyjne powinny się włączać i wyłączać równocześnie ze światłami pozycyjnymi motocykla. Na wózku bocznym zabrania się umieszczania światła drogowego, światła mijania i światła przeciwmgłowego.

§ 13. 1. Światła pojazdu powinny odpowiadać następującym warunkom ogólnym:

- 1) światła przeznaczone do oświetlania drogi przed pojazdem powinny być umieszczone w sposób umożliwiający łatwą regulację kierunku strumienia świetlnego,
- 2) osie świateł sygnalizacyjnych powinny być równoległe do płaszczyzny jezdni, osie świateł odblaskowych bocznych powinny być ponadto prostopadłe do podłużnej płaszczyzny symetrii pojazdu, a osie pozostałych świateł sygnalizacyjnych — równoległe do tej płaszczyzny; dopuszcza się odchylenia od powyższych kierunków nie większe niż 3°,
- 3) światła tego samego rodzaju powinny mieć takie same właściwości świetlne i powinny być umieszczone symetrycznie względem podłużnej płaszczyzny symetrii pojazdu; warunek symetrii rozmieszczenia nie dotyczy świateł oświetlających tylną tablicę rejestracyjną oraz pojedynczych świateł cofania i przeciwmgłowych tylnych,
- 4) nie powinny oślepić innych uczestników ruchu; nie dotyczy to świateł drogowych,
- 5) światła mijania powinny dawać wyraźną granicę światła i cienia,
- 6) światła czerwone nie powinny być widoczne z przodu, a światła białe (żółte selektywne) — z tyłu, z wyjątkiem światła cofania oraz świateł dodatkowych przewidzianych w § 24 ust. 1 pkt 8, § 25 ust. 2, § 26 ust. 3, § 27 ust. 2, § 31 ust. 1 oraz § 32 ust. 1.

2. Połączenia elektryczne powinny zapewniać, aby:

- a) światła drogowe, mijania, przeciwmgłowe przednie, pozycyjne przednie i boczne oraz obrysowe nie mogły być włączone, jeżeli nie są włączone równocześnie światła pozycyjne tylne,
- b) włączenie świateł drogowych, mijania lub przeciwmgłowych przednich powodowało równoczesne włączenie światła oświetlającego tylną tablicę rejestracyjną oraz świateł pozycyjnych przednich.

3. Światła powinny ponadto odpowiadać warunkom szczegółowym, określonym w załączniku nr 6 do rozporządzenia.

4. Hamulce

§ 14. 1. Pojazd samochodowy, z wyjątkiem motocykla i trzykołowego pojazdu samochodowego o dopuszczalnej masie całkowitej nie przekraczającej 1 t, powinien być wyposażony w następujące rodzaje układów hamulcowych, zwanych dalej „hamulcami”:

- 1) hamulec roboczy działający na wszystkie koła — przeznaczony do zmniejszania prędkości pojazdu i zatrzymywania go w sposób niezawodny, szybki i skuteczny, niezależnie od jego prędkości i obciążenia oraz od kąta wzniesienia lub spadku jezdni, z możliwością:

- a) regulowania intensywności hamowania,

- b) dokonywania hamowania z miejsca kierowcy bez użycia rąk; w odniesieniu do pojazdu inwalidzkiego dopuszcza się użycie jednej ręki,
- 2) hamulec awaryjny działający na koła co najmniej jednej osi pojazdu, przeznaczony do zatrzymania pojazdu w razie awarii hamulca roboczego, z możliwością:
- a) regulowania intensywności hamowania,
- b) dokonywania hamowania z miejsca kierowcy, z możliwością trzymania kierownicy przynajmniej jedną ręką,
- 3) hamulec postojowy, przeznaczony do unieruchamiania pojazdu na wzniesieniu i spadku, z możliwością:
- a) działania podczas nieobecności kierowcy, przy czym robocze części hamulca powinny pozostawać w położeniu zahamowania za pomocą wyłącznika mechanicznego urządzenia,
- b) dokonywania hamowania z miejsca kierowcy;
- hamulca postojowego nie wymaga się, jeżeli hamulec awaryjny, o którym mowa w pkt 2, spełnia wymagane warunki określone dla hamulca postojowego.

2. Trzykołowy pojazd samochodowy o dopuszczalnej masie całkowitej nie przekraczającej 1 t powinien być wyposażony w:

- 1) dwa niezależne hamulce łącznie działające na wszystkie koła,
- 2) hamulec postojowy działający na koło (koła) co najmniej jednej osi; hamulec ten może mieć wspólne części z jednym z hamulców wymienionych w pkt 1 i powinien być niezależny od hamulca działającego na koło (koła) drugiej osi.

3. Motocykl powinien być wyposażony w dwa niezależne hamulce, z których jeden działa co najmniej na przednie koło (koła), a drugi — co najmniej na tylne koło (koła).

4. Motocykl z bocznym wózkiem powinien być wyposażony w hamulce wymienione w ust. 3, z tym że jeżeli skuteczność hamowania spełnia wymagania określone w liczbie porządkowej 2 tabeli, o której mowa w § 16 ust. 2, hamulec działający na koło wózka nie jest wymagany.

5. Przyczepa powinna być wyposażona w następujące rodzaje hamulców:

- 1) hamulec roboczy:
- a) spełniający wymagania określone w ust. 1 pkt 1,
- b) uruchamiany z miejsca kierowcy jednym ruchem łącznie z hamulcem roboczym pojazdu ciągnącego, z zastrzeżeniem przepisu ust. 7,
- c) zapewniający samoczynne zatrzymanie przyczepy w razie zerwania podczas jazdy połączenia z pojazdem ciągnącym,

2) hamulec postojowy:

- a) działający również, gdy przyczepa jest odłączona od pojazdu ciągnącego,
- b) uruchamiany z zewnątrz, a w odniesieniu do przyczepy przystosowanej do przewozu osób — uruchamiany również z wnętrza przyczepy; przez uruchamianie rozumie się również zwalnianie hamulca.

6. Przepis ust. 5 nie dotyczy:

1) przyczepy lekkiej, pod warunkiem że niezależnie od urządzenia łączącego przyczepa ta ma dodatkowe połączenie (łańcuch, linka), które w razie zerwania głównego urządzenia łączącego będzie zapobiegało dotykaniu jezdni przez dyszel i zapewniało niezbędną kierowalność przyczepy; jeżeli jednak dopuszczalna masa całkowita takiej przyczepy jest większa niż połowa masy własnej pojazdu ciągnącego, powinna ona spełniać wymagania określone w ust. 7,

2) jednoosiowej przyczepy dłuźycowej.

7. W przyczepie o dopuszczalnej masie całkowitej nie przekraczającej 3,5 t, przeznaczonej do ciągnięcia przez pojazd, którego dopuszczalna masa całkowita wynosi nie mniej niż 1,33 dopuszczalnej masy całkowitej przyczepy, dopuszcza się hamulec roboczy typu bezwładnościowego (najazdowy), działający co najmniej na koła jednej osi; dotyczy to również przyczepy o dopuszczalnej masie całkowitej nie przekraczającej 5 t, zarejestrowanej po raz pierwszy przed dniem 1 stycznia 1968 r.; nie dotyczy to naczepy.

§ 15. 1. Hamulce pojazdu powinny zachowywać wymaganą sprawność niezależnie od drgań i wpływów atmosferycznych, na jakie są narażone w normalnych warunkach eksploatacji.

2. Hamulce powinny ponadto odpowiadać następującym warunkom:

1) równoczesne uruchomienie hamulca roboczego i awaryjnego nie może ujemnie wpływać na działanie każdego z nich, zarówno w przypadku gdy obydwa hamulce są sprawne, jak i w przypadku uszkodzenia jednego z nich,

2) w przypadku uszkodzenia hamulca roboczego w pojeździe samochodowym powinna być zapewniona możliwość hamowania takiej liczby kół przez działanie na hamulec roboczy, aby skuteczność hamowania nie była mniejsza niż 30% wymaganej skuteczności; w pojeździe, w którym można uzyskać skuteczność hamowania wymaganą dla hamulca awaryjnego, nie wymaga się oddzielnego jego sterowania. Przepis ten dotyczy zarejestrowanych po raz pierwszy:

- a) po dniu 31 grudnia 1969 r. — autobusu o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 5 t i samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 12 t,

- b) po dniu 31 grudnia 1983 r. — pozostałych pojazdów,
- 3) działanie hamulca roboczego powinno być odpowiednio rozłożone między osiami; powinno ono być jednakowe dla kół tej samej osi,
- 4) zużycie hamulców powinno być łatwo kompensowane systemem ręcznej lub samoczynnej regulacji; elementy układu hamulcowego powinny mieć taki zapas ruchu, aby po nagraniu hamulców lub po osiągnięciu określonego stopnia zużycia okładzin możliwe było hamowanie bez konieczności natychmiastowej regulacji,
- 5) w przypadku hamulca uruchamianego za pomocą energii znajdującej się w zbiorniku, jeżeli hamowanie z wymaganą skutecznością nie jest możliwe bez użycia zgromadzonej energii, pojazd powinien być wyposażony, poza manometrem, w urządzenie wysyłające świetlne lub akustyczne sygnały, ostrzegające o obniżeniu zapasu energii do poziomu równego lub mniejszego niż 65% normalnego poziomu,
- 6) w przypadku hamulca pneumatycznego połączenie pojazdu ciągnącego z przyczepą powinno składać się co najmniej z dwóch przewodów (zasilającego i sterującego); dotyczy to pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1985 r.,
- 7) w przypadku hamulca hydraulicznego zbiorniczek płynu hamulcowego powinien być umieszczony w miejscu łatwo dostępnym dla kontroli.
- § 16. 1. Skuteczność hamowania określa się wskaźnikiem, który jest stosunkiem siły hamowania do siły wynikającej z dopuszczalnej masy całkowitej pojazdu lub stosunkiem opóźnienia hamowania (uzyskanego na drodze poziomej o nawierzchni twardej, suchej i czystej) do przyspieszenia ziemskiego.
2. Wskaźnik skuteczności hamowania nie może być mniejszy niż podany w poniższej tabeli:

Lp.	Pojazd	Przy użyciu hamulca	Wartość wskaźnika w % dla pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy:		
			do dnia 31 grudnia 1993 r.	od dnia 1 stycznia 1994 r. do dnia 30 czerwca 1999 r.	od dnia 1 lipca 1999 r.
1	2	3	4	5	6
1	Motocykl	koła tylnego obu kół	33 45	33 45	33 45
2	Motocykl z bocznym wózkiem oraz trzykołowy pojazd samochodowy o dopuszczalnej masie całkowitej nie przekraczającej 1 t	wszystkich kół	40	40	40
3	Samochód osobowy, karetka sanitarna pogotowia ratunkowego	roboczego awaryjnego	50 23	50 25	50 25
4	Autobus	roboczego awaryjnego	45 19	45 22	50 25
5	Samochód ciężarowy o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 t	roboczego awaryjnego	40 17	40 20	45 22
6	Samochód ciężarowy o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 t	roboczego awaryjnego	40 17	40 20	43 22
7	Przyczepa (naczepa) o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 t	roboczego	40	40	40
8	Przyczepa (naczepa) o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 t	roboczego w razie awarii	40	40	40 20
9	Pojazd samochodowy inny niż wymienione w lp. 1—8	roboczego awaryjnego	40 17	40 20	40 20

3. Hamulce uważa się za sprawne, jeżeli wymagana skuteczność jest uzyskiwana bez nadmiernego odchylenia prostoliniowego toru ruchu pojazdu i nadmiernych drgań.

4. Hamulec postojowy powinien zapewniać unieruchomienie całkowicie obciążonego pojazdu na wzniesieniu i spadku o pochyleniu co najmniej 16%, a całkowicie obciążonego zespołu pojazdów — co najmniej 8%.

5. Warunki dodatkowe dla autobusu

§ 17. 1. Liczba miejsc dla pasażerów siedzących i stojących powinna być tak ustalona, aby nie nastąpiło przekroczenie dopuszczalnej masy całkowitej autobusu.

2. Przyjmuje się, że średnia masa jednego pasażera wraz z bagażem wynosi:

- 1) dla autobusu miejskiego — 68 kg,
- 2) dla pozostałych autobusów — 71 kg.

§ 18. 1. Autobus powinien być wyposażony w:

- 1) co najmniej jedne drzwi po prawej stronie, a autobus regularnej miejskiej komunikacji publicznej — co najmniej w dwoje drzwi po prawej stronie, wyposażone w uchwyty lub poręcze; w razie urządzenia oddzielnego przedziału kierowcy przedział ten powinien umożliwiać wyjście na zewnątrz autobusu,
- 2) wyjścia awaryjne — w przypadku autobusu o długości przekraczającej 6,00 m; dostęp do tych wyjść nie powinien być niczym utrudniony, przy czym siedzenia z oparciem odchylanym oraz z oparciem nie wyższym niż 450 mm nie uważa się za utrudnienie; dotyczy to autobusu zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1965 r.,
- 3) dwie gaśnice, z których jedna powinna być umieszczona możliwie blisko kierowcy, a druga — wewnątrz autobusu, w miejscu łatwo dostępnym w razie potrzeby jej użycia; autobus o długości nie przekraczającej 6,00 m może być wyposażony w jedną gaśnicę,
- 4) zastonę za miejscem kierowcy, zabezpieczającą przed pogorszeniem widoczności drogi w razie włączenia oświetlenia wnętrza autobusu; nie dotyczy to autobusu o długości nie przekraczającej 6,00 m,
- 5) apteczkę doraźnej pomocy,
- 6) ogumione koło zapasowe,
- 7) urządzenie do oświetlania wnętrza,
- 8) zastony w bocznych oknach, jeżeli nie jest wyposażony w szyby przeciwsłoneczne,
- 9) urządzenie służące do dawania sygnałów z wnętrza autobusu do kierowcy, jeżeli znajduje się on w oddzielnym pomieszczeniu,

10) lusterko wewnętrzne zapewniające kierowcy widoczność wnętrza autobusu,

11) bagażnik urządzony w taki sposób, aby umieszczony w nim bagaż był zabezpieczony przed wypadnięciem, uszkodzeniem lub zanieczyszczeniem,

12) napis wskazujący dopuszczalną liczbę miejsc do siedzenia i do stania,

13) tablice kierunkowe — na autobusie regularnej komunikacji publicznej.

2. Przepis ust. 1 pkt 5, 6, 8 i 11 nie dotyczy autobusu miejskiego.

3. Ponadto autobus może być wyposażony w:

- 1) dachowe wyjścia awaryjne,
- 2) światło przeznaczone do oświetlania stopni drzwi.

§ 19. 1. Liczba wyjść awaryjnych, o których mowa w § 18 ust. 1 pkt 2, nie może być mniejsza niż:

- 1) przy liczbie miejsc dla pasażerów nie większej niż 22 — trzy,
- 2) przy liczbie miejsc dla pasażerów większej niż 22, lecz nie większej niż 35 — cztery; dwa z prawej i dwa z lewej strony albo dwa z prawej strony, jedno z lewej i jedno z tyłu,
- 3) przy liczbie miejsc dla pasażerów większej niż 35 — pięć; dwa z prawej strony, dwa z lewej strony i jedno z tyłu albo trzy z prawej strony i dwa z lewej strony.

2. Jeżeli miejsce kierowcy znajduje się w pomieszczeniu nie połączonym drzwiami z pomieszczeniem dla pasażerów, pomieszczenie takie powinno być wyposażone w wyjście awaryjne w innej ścianie niż drzwi wejściowe, niezależnie od wyjść awaryjnych dla pasażerów, o których mowa w ust. 1.

§ 20. Światło przeznaczone do oświetlania stopni drzwi, o których mowa w § 18 ust. 3 pkt 2, powinno odpowiadać następującym warunkom:

- 1) liczba: co najmniej jedno,
- 2) barwa: biała,
- 3) rozmieszczenie: nad górną krawędzią drzwi lub przy stopniach,
- 4) połączenia elektryczne: włączenie światła może nastąpić po otwarciu drzwi lub równocześnie z otwarciem drzwi, a wyłączenie musi nastąpić równocześnie z zamknięciem drzwi,
- 5) nie powinno być bezpośrednio widoczne z wnętrza autobusu.

§ 21. Autobus regularnej komunikacji publicznej powinien być wyposażony w tablice kierunkowe, o których mowa w § 18 ust. 1 pkt 13: czołową i boczną, przy czym autobus ten kursujący na linii oznaczonej numerem lub literą — również w tylną i wewnętrzną.

§ 22. Przepisy § 17, § 18 ust. 1 pkt 1—3, 5—9, 11 i 12 oraz ust. 3, § 19 i § 20 stosuje się odpowiednio również do przyczepy przystosowanej do przewozu osób.

6. Warunki dodatkowe dla autobusu o dopuszczalnej prędkości do 100 km/h

§ 23. 1. Stosunek mocy maksymalnej silnika autobusu do dopuszczalnej masy całkowitej powinien wynosić co najmniej 11 kW/t.

2. Autobus powinien być typu homologowanego w zakresie hamowania według Regulaminu nr 13 EKG ONZ zgodnie co najmniej z 06 serią poprawek.

3. Autobus powinien być przebadany przez producenta z wynikiem pozytywnym w zakresie stateczności ruchu po rozerwaniu jednej z opon kół osi przedniej.

4. Autobus powinien być wyposażony w:

- 1) tachograf o zakresie pomiarowym co najmniej do 125 km/h,
- 2) ogranicznik prędkości o nastawionej prędkości granicznej 100 km/h,
- 3) opony o głębokości rzeźby bieżnika co najmniej 3 mm,
- 4) opony homologowane według Regulaminu nr 54 EKG ONZ; nie dopuszcza się opon bieżnikowanych na osiach z kofami pojedynczymi, jeżeli nie są osiami składowymi osi wielokrotnych, oraz opon o pogłębionych (nacinanych) rowkach bieżnika,
- 5) siedzenia wyściełane o wysokości oparcia co najmniej 650 mm, a w przypadku siedzeń w ostatnim rzędzie — 560 mm,
- 6) pasy bezpieczeństwa co najmniej dwupunktowo mocowane, automatycznie blokujące się, ze zwiączkami na siedzeniach, przed którymi nie ma innych siedzeń, oraz na siedzeniu kierowcy; punkty kotwiczenia pasów powinny spełniać wymagania Regulaminu nr 14 EKG ONZ; w pobliżu takich siedzeń powinno być oznakowanie nakazujące zapięcie pasów,
- 7) siedzenia homologowane według Regulaminu nr 17 lub spełniające wymagania Regulaminu nr 80 EKG ONZ oraz pasy bezpieczeństwa na wszystkich siedzeniach, przy czym punkty kotwiczenia pasów powinny spełniać wymagania Regulaminu nr 14 EKG ONZ; dotyczy to zarejestrowanych po raz pierwszy:
  - a) autobusu nowego typu — po dniu wejścia w życie rozporządzenia,
  - b) pozostałych autobusów o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t — po dniu 30 września 1999 r.,
- 8) wyściełane podfokietniki na skraju każdego zespołu dwóch siedzeń uniemożliwiające przemieszczanie się pasażerów na boki,
- 9) przegrodę zabezpieczającą kierowcę przed uderzeniem z tyłu,
- 10) urządzenia zabezpieczające bagaż przed przemieszczaniem się w przestrzeni pasażerskiej.

7. Warunki dodatkowe dla taksówki

§ 24. 1. Taksówka powinna być wyposażona w:

- 1) zalegalizowany taksometr,
- 2) co najmniej dwa miejsca dla pasażerów, a taksówka bagażowa — co najmniej w jedno miejsce dla pasażera,
- 3) co najmniej dwoje drzwi z każdego boku nadwozia lub dwoje drzwi z prawej strony, jedno z lewej strony i jedno z tyłu nadwozia; nie dotyczy to taksówki bagażowej,
- 4) pomieszczenie na podręczny bagaż pasażerów taksówki osobowej,
- 5) gaśnicę umieszczoną w miejscu łatwo dostępnym w razie potrzeby jej użycia,
- 6) apteczkę doraźnej pomocy,
- 7) ogumione koło zapasowe,
- 8) dodatkowe światło z napisem „TAXI”, odpowiadające następującym warunkom:
  - a) rozmieszczenie: na dachu,
  - b) barwa: biała lub żółta samochodowa z czarnymi napisami widocznymi z przodu i z tyłu pojazdu; w taksówce bagażowej napis może być widoczny tylko z przodu pojazdu,
  - c) połączenia elektryczne: światło może być włączone wówczas, gdy taksometr jest wyłączony, niezależnie od włączenia innych świateł i położenia urządzenia umożliwiającego pracę silnika; włączenie lub wyłączenie taksometru powinno powodować równoczesne odpowiednio wyłączenie lub włączenie światła,
  - d) powinno być widoczne po zapadnięciu zmroku z odległości co najmniej 50 m przy dobrej przejrzystości powietrza.

2. Dopuszcza się uzupełnienie światła, o którym mowa w ust. 1 pkt 8, o dwa światła migające barwy żółtej samochodowej, umieszczone po obu stronach lampy we wspólnej obudowie. Światła te mogą być włączane i wyłączane odrębnym wyłącznikiem przez kierowcę taksówki w razie zagrożenia jego bezpieczeństwa.

3. Dopuszcza się stosowanie dodatkowych lamp z napisami określającym firmę, jej telefon lub inne dane dodatkowo identyfikujące taksówkę, odpowiadające następującym warunkom:

- 1) rozmieszczenie: na dachu, symetrycznie z lewej i z prawej strony światła z napisem „TAXI”,

- 2) barwa: biała lub żółta samochodu,
- 3) nie może utrudniać czytelności i widoczności napisu „TAXI”.

4. Dopuszcza się stosowanie dodatkowych oznaczeń zawierających nazwę miejscowości, herb miejscowości, numer boczny oraz inne oznaczenia identyfikujące miejscową taksówkę, pod warunkiem że są one zgodne z ustaleniami obowiązującymi na obszarze danych gmin lub związku komunalnego.

8. Warunki dodatkowe dla pojazdu samochodowego uprzywilejowanego

§ 25. 1. Pojazd samochodowy uprzywilejowany powinien być wyposażony w sygnały ostrzegawcze:

- 1) dźwiękowy,
- 2) świetlny błyskowy.

2. Pojazd samochodowy uprzywilejowany może być ponadto wyposażony w umieszczone na zewnątrz dodatkowe światło barwy białej lub żółtej selektywnej, umocowane w sposób umożliwiający zmianę kierunku strumienia świetlnego (szperacz); światło to powinno być włączane i wyłączane niezależnie od innych świateł.

§ 26. 1. Urządzenia wysyłające ostrzegawcze sygnały dźwiękowe powinny spełniać następujące wymagania:

- 1) wysyłać sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie,
- 2) być umieszczone na zewnątrz pojazdu,
- 3) fale dźwiękowe powinny być wysyłane co najmniej do przodu, a oś ich rozchodzenia się powinna być równoległa do podłużnej osi symetrii pojazdu; dopuszcza się odchylenie od tego kierunku nie większe niż 15°,
- 4) być tak sterowane, aby ich włączenie nie było możliwe bez równoczesnego włączenia sygnału świetlnego,

2. Ostrzegawczy sygnał świetlny błyskowy powinien odpowiadać następującym warunkom:

- 1) liczba świateł: co najmniej jedno, lecz nie więcej niż sześć,
- 2) rozmieszczenie świateł: na dachu nadwozia (kabinny); dopuszcza się umieszczenie świateł w innym miejscu, przy zapewnieniu wymaganej widoczności sygnału,
- 3) barwa światła: niebieska,
- 4) włączanie świateł błyskowych powinno być niezależne od położenia urządzenia umożliwiającego pracę silnika oraz od włączenia sygnałów dźwiękowych,

- 5) powinien być widoczny z każdej strony pojazdu z odległości co najmniej 150 m przy oświetleniu słonecznym i nie powinien oślepiać innych uczestników ruchu.

3. Pojazd może być dodatkowo wyposażony w sygnały świetlne błyskowe barwy czerwonej, odpowiadające warunkom określonym w ust. 2 pkt 1, 2 i 4, widoczne co najmniej z przodu i z tyłu pojazdu z odległości co najmniej 150 m przy oświetleniu słonecznym i nie oślepiające innych uczestników ruchu.

§ 27. 1. Pojazd samochodowy straży pożarnej — pożarniczy, z wyjątkiem pojazdu wymienionego w ust. 2, powinien mieć barwę czerwieni sygnałowej, błotniki zaś i zderzaki — barwę białą. Dopuszcza się pojazd pożarniczy o barwie khaki, również w odniesieniu do błotników i zderzaków.

2. Samochód osobowy operacyjny straży pożarnej z nadwoziem zamkniętym powinien być oznakowany pasem wyróżniającym barwy czerwieni sygnałowej. Po obu stronach pojazdu powinny być umieszczone napisy „STRAŻ” barwy białej lub czerwonej. Na dachu pojazdu może być umieszczony świetlny napis „STRAŻ” barwy czerwonej na białym tle.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie dotyczą pojazdu wojskowej straży pożarnej.

§ 28. 1. Karetka sanitarna pogotowia ratunkowego powinna mieć barwę białą, kremową lub żółtą samochodową z niebieskim pasem wyróżniającym; dla karetki reanimacyjnej dopuszcza się dodatkowo pasy wyróżniające barwy czerwonej, umieszczone wokół dachu oraz bezpośrednio pod pasem barwy niebieskiej.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy wojskowej karetki sanitarnej, która powinna być oznakowana emblematem czerwonego krzyża na białym tle, umieszczonym co najmniej na każdym boku pojazdu; karetka ta może być również oznakowana pasem wyróżniającym barwy niebieskiej.

§ 29. Pojazd górniczego pogotowia ratunkowego powinien być oznakowany pasem wyróżniającym barwy czerwonej.

§ 30. Pojazd jednostki ratownictwa chemicznego powinien być oznakowany pasem wyróżniającym barwy srebrzystej.

§ 31. 1. Pojazd Policji, z wyjątkiem motocykla, powinien być oznakowany pasem wyróżniającym barwy białej oraz umieszczonym po obu stronach pojazdu napisem „POLICJA” barwy białej. Na dachu pojazdu może być umieszczony świetlny napis „POLICJA” barwy niebieskiej na białym tle; napis „POLICJA” barwy białej może być także umieszczony z przodu i z tyłu pojazdu, przy czym napis z przodu może być odwrócony (lustorzany).

2. W wyjątkowym przypadku może uczestniczyć w ruchu pojazd Policji nie spełniający warunków określonych w ust. 1 i § 26 ust. 1 pkt 2.

3. Motocykl Policji powinien mieć błotniki barwy białej. Z przodu motocykla powinien być umieszczony napis „POLICJA”.

§ 32. 1. Pojazd Straży Granicznej, z wyjątkiem motocykla, powinien być oznakowany pasem wyróżniającym barwy jasnozielonej oraz umieszczonym po obu stronach pojazdu napisem „STRAŻ GRANICZNA” barwy jasnozielonej. Na dachu pojazdu może być umieszczony świetlny napis „STRAŻ GRANICZNA” barwy jasnozielonej na białym tle.

2. W wyjątkowym przypadku może uczestniczyć w ruchu pojazd Straży Granicznej nie spełniający warunków określonych w ust. 1 i § 26 ust. 1 pkt 2.

3. Motocykl Straży Granicznej powinien mieć błotniki barwy jasnozielonej; z przodu motocykla powinien być umieszczony napis „SG” barwy jasnozielonej.

§ 33. 1. Pojazd Sił Zbrojnych inny niż wymieniony w § 27 ust. 3 i § 28 ust. 2, z wyjątkiem motocykla, powinien być oznakowany pasem wyróżniającym barwy białej. Po obu stronach pojazdu powinny być umieszczone napisy barwy białej, określające jego przynależność do określonego organu wojskowego.

2. Motocykl Sił Zbrojnych powinien mieć błotniki barwy białej. Z przodu motocykla powinien być umieszczony napis barwy khaki, określający jego przynależność do określonego organu wojskowego.

§ 34. 1. Pojazd Służby Więziennej powinien być oznakowany pasem wyróżniającym barwy granatowej; po obu stronach pojazdu powinien być umieszczony napis „SW” barwy białej lub granatowej.

2. W wyjątkowym przypadku może uczestniczyć w ruchu pojazd Służby Więziennej nie spełniający warunków określonych w ust. 1 i § 26 ust. 1 pkt 2.

§ 35. Inny pojazd uprzywilejowany na podstawie zezwolenia wydanego przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji powinien być oznakowany pasem wyróżniającym barwy pomarańczowej.

§ 36. Pasy wyróżniające o szerokości 8—15 cm, z zastrzeżeniem § 28 ust. 1, powinny być umieszczone wokół pojazdu poniżej dolnej krawędzi okien.

§ 37. Oznakowanie określone w § 27—35 nie może być stosowane na pojeździe innym niż pojazd, dla którego zostało ono określone.

9. Warunki dodatkowe dla pojazdu samochodowego przeznaczonego do wykonywania czynności na drodze oraz dla innego pojazdu samochodowego, na który ze względu na bezpieczeństwo ruchu należy zwracać szczególną uwagę

§ 38. 1. Pojazd samochodowy przeznaczony do wykonywania czynności na drodze, pojazd pomocy drogowej i ciągnik balastowy ciągnący przyczepę o szerokości przekraczającej 2,55 m powinny być wyposażone

w ostrzegawczy sygnał świetlny błyskowy barwy żółtej samochodowej, widoczny ze wszystkich stron pojazdu z odległości co najmniej 150 m przy dobrej przejrzystości powietrza i nie powodujący oślepiania innych uczestników ruchu oraz odpowiadający warunkom określonym w § 26 ust. 2 pkt 1, 2 i 4.

2. Pojazd pomocy drogowej powinien posiadać:

- 1) kabinę kierowcy lub nadwozie barwy żółtej lub oznaczone pasem wyróżniającym barwy żółtej spełniającym warunki, o których mowa w § 36,
- 2) nadwozie konstrukcyjnie przeznaczone do przewozu uszkodzonych pojazdów lub być wyposażony w:
  - a) hol giętki do holowania motocykla i hol sztywny do holowania pojazdu,
  - b) ostrzegawczy sygnał świetlny błyskowy barwy żółtej, o konstrukcji umożliwiającej umieszczenie na pojeździe holowanym,
  - c) dodatkowy zestaw świateł tylnych przeznaczony do umieszczania na pojeździe holowanym w przypadku tymczasowego zakrycia świateł pojazdu holującego.

§ 39. 1. Części urządzeń zamontowanych na pojeździe, wystające poza obrys pojazdu, powinny być oznakowane pasami barwy na przemian białej i czerwonej.

2. Części, o których mowa w ust. 1, powinny być wyposażone w:

- 1) światło barwy białej, widoczne z przodu i z boków pojazdu, jeżeli część wystaje poza przedni obrys pojazdu na odległość większą niż 1 m,
- 2) światło barwy czerwonej, widoczne z tyłu pojazdu, jeżeli część wystaje poza tylny obrys pojazdu na odległość większą niż 1 m,
- 3) światło barwy białej, widoczne z przodu pojazdu, i barwy czerwonej, widoczne z tyłu pojazdu, jeżeli część wystaje poza boczny obrys pojazdu na odległość większą niż 40 cm od zewnętrznych krawędzi powierzchni świetlnych przednich lub tylnych świateł pozycyjnych.

3. Światła, o których mowa w ust. 2, powinny włączać się i wyłączać jednocześnie ze światłami pozycyjnymi pojazdu oraz nie powinny oślepiać innych uczestników ruchu.

10. Warunki dodatkowe dla samochodu ciężarowego przystosowanego do przewozu osób

§ 40. 1. Samochód ciężarowy przewożący osoby poza kabiną kierowcy i pomieszczenie przystosowane do przewozu osób powinny odpowiadać następującym warunkom:

- 1) nadwozie powinno być rodzaju furgon albo skrzyniowe kryte oponczą,
- 2) wysokość burt nadwozia skrzyniowego nie może być mniejsza niż 1100 mm,

3) odchylane burty boczne powinny być krótko spięte, a tylna burta zabezpieczona przed samoczynnym lub nie zamierzonym otwarciem.

2. Samochód ciężarowy przewożący osoby poza kabiną kierowcy i pomieszczenie przystosowane do przewozu osób powinny być wyposażone w:

- 1) stopnie lub drabinkę z poręczą zapewniającą bezpieczne wsiadanie i wysiadanie,
- 2) oświetlenie wnętrza,
- 3) okienka służące do oświetlania i do przewietrzania wnętrza, jeżeli nie ma innych wywietrzników,
- 4) przymocowane ławki o długości co najmniej 400 mm na jedną osobę i szerokości (głębokości) nie mniejszej niż 300 mm; odstęp między dwiema sąsiednimi ławkami ustawionymi jedna za drugą nie powinien być mniejszy niż 650 mm, a ustawionymi naprzeciw — 900 mm, wliczając w to szerokość (głębokość) jednej ławki,
- 5) urządzenie sygnalizacyjne (światłne lub akustyczne) zapewniające łączność przewożonych osób z kierowcą,
- 6) apteczkę doraźnej pomocy,
- 7) ogumione koło zapasowe; koło to może być umieszczone na powierzchni ładunkowej, jeżeli konstrukcja samochodu przewiduje umieszczenie tam tego koła,
- 8) dwie gaśnice, z których jedna powinna być umieszczona możliwie blisko kierowcy, a druga wewnątrz przestrzeni przeznaczonej do przewozu osób.

3. Samochód ciężarowy przewożący osoby poza kabiną kierowcy lub pomieszczeniem do tego przeznaczonym powinien być oznakowany:

- 1) z przodu — napisem „PRZEWÓZ OSÓB” barwy czarnej na białym tle, umieszczonym na prostokątnej tablicy o powierzchni co najmniej 800 cm²,
- 2) z tyłu — znakiem określającym dopuszczalną prędkość.

4. Przepisy ust. 1—3 nie dotyczą pojazdu przewożącego konwojentów, drużyny robocze i osoby wykonujące czynności ładunkowe oraz pojazdu Sił Zbrojnych, Służby Więziennej, organów i jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji.

5. Przepisy ust. 2 i ust. 3 pkt 2 dotyczą również przyczepy przystosowanej do przewozu osób.

11. Warunki dodatkowe dla pojazdu przystosowanego do zasilania gazem

§ 41. Pojazd przystosowany do zasilania gazem powinien odpowiadać warunkom określonym w załączniku nr 7 do rozporządzenia.

12. Warunki dodatkowe dla pojazdu długiego i ciężkiego

§ 42. Pojazd lub zespół pojazdów, którego długość przekracza 12 m albo dopuszczalna masa całkowita przekracza 16 t, powinien być oznakowany z tyłu w sposób określony w załączniku nr 8 do rozporządzenia; nie dotyczy to autobusu miejskiego i ciągnika siodłowego.

13. Warunki dodatkowe dla pojazdu silnikowego przeznaczonego do nauki jazdy i egzaminowania osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania

§ 43. 1. Pojazd silnikowy przeznaczony do nauki jazdy i egzaminowania, z zastrzeżeniem ust. 2, powinien być wyposażony w:

- 1) dodatkowy pedał hamulca roboczego, który umożliwia przejęcie sterowania układem hamulcowym,
- 2) co najmniej dwa miejsca do siedzenia,
- 3) dodatkowe lusterka zewnętrzne: prawe i lewe,
- 4) dodatkowe lustro wewnętrzne,
- 5) ogrzewaną tylną szybę; dotyczy to samochodu osobowego,
- 6) apteczkę doraźnej pomocy,
- 7) ogumione koło zapasowe.

2. Warunki określone w ust. 1 nie dotyczą:

- 1) motocykla, trójkołowego lub czterokołowego pojazdu samochodowego o masie własnej nie przekraczającej 550 kg,
- 2) pojazdu osoby niepełnosprawnej posiadającej orzeczenie lekarskie z adnotacją, że może prowadzić pojazd silnikowy po przystosowaniu go do określonego rodzaju schorzenia.

3. Dopuszcza się wyposażenie pojazdu przeznaczonego do nauki jazdy i egzaminowania w inne dodatkowe urządzenia powtarzające istniejące mechanizmy sterowania i kierowania pojazdem.

4. Pojazd przeznaczony do nauki i egzaminowania nie może być wyposażony w mechanizmy automatycznego sterowania przełożeniem napędu, z wyjątkiem pojazdu przeznaczonego dla osoby niepełnosprawnej z uszkodzeniem kończyn.

Rozdział 3

Ciągnik rolniczy i pojazd wolnobieżny oraz przyczepa przeznaczona do łączenia z tymi pojazdami

1. Warunki ogólne

§ 44. 1. Ciągnik rolniczy, pojazd wolnobieżny oraz przyczepa przeznaczona do łączenia z tymi pojazdami powinny być tak zbudowane, wyposażone i utrzymane, aby:

- 1) wystające części, które mogą naruszać stateczność pojazdu lub zagrażać bezpieczeństwu innych uczestników ruchu, mogły być na czas jazdy zdemontowane lub złożone; przepisy § 39 stosuje się odpowiednio,
- 2) poziom hałasu zewnętrznego mierzony podczas postoju pojazdu silnikowego z odległości 0,5 m nie przekraczał 104 dB(A).

2. Do pojazdów, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy § 7 ust. 1 i 5, § 8 ust. 3 pkt 2 i ust. 4, § 9 ust. 1 pkt 2—5, pkt 6 lit. a) i b), pkt 7 lit. a), pkt 8 i pkt 11.

3. Dopuszczalne jest uczestniczenie w ruchu:

- 1) pojazdu wolnobieżnego, ciągnika rolniczego z maszyną zawieszoną i przyczepy specjalnej o szerokości nie przekraczającej 3,00 m,
- 2) pojazdu z gąsienicowym układem jezdny, jeżeli:
  - a) dopuszczalna masa całkowita pojazdu nie przekracza 16 t,
  - b) nacisk gąsienicy między skrajnymi krążkami bieżnymi nie przekracza 40 kN na 1 m; przy mechanizmie półgąsienicowym lub przy zastosowaniu dwóch gąsienic, jedna za drugą, nacisk ten nie może przekraczać 60 kN, pod warunkiem że odległość pomiędzy środkami powierzchni styku z jezdnią pierwszej gąsienicy lub kół przedniej osi a środkami powierzchni styku z jezdnią drugiej gąsienicy wynosi co najmniej 3 m,
  - c) gąsienice nie mają ostrych krawędzi mogących uszkodzić nawierzchnię drogi,
  - d) prędkość maksymalna jest konstrukcyjnie ograniczona do 10 km/h; nie dotyczy to pojazdu na gąsienicach gumowych lub z innego tworzywa o odpowiedniej elastyczności, jednak bez elementów metalowych mogących uszkodzić nawierzchnię drogi.

2. Wyposażenie

§ 45. 1. Pojazd silnikowy, o którym mowa w § 44, powinien:

- 1) być wyposażony w:
  - a) kabinę lub ramę ochronną; dotyczy to zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 1993 r. pojazdu o masie własnej powyżej 800 kg,
  - b) wycieraczkę przedniej szyby, zapewniającą dostateczne pole widzenia kierowcy; dotyczy to pojazdu wyposażonego w przednią szybę o takich wymiarach i kształcie, że kierowca może obserwować drogę tylko poprzez tę szybę bez zmiany normalnej pozycji,
  - c) prędkościomierz lub inne urządzenia umożliwiające odczyt prędkości jazdy co najmniej na najwyższym biegu; dotyczy to zarejestrowanego po dniu 30 września 1993 r. ciągnika rolniczego, którego konstrukcja umożliwia przekroczenie prędkości 25 km/h,

d) co najmniej dwa lusterka zewnętrzne, jedno po lewej, a drugie po prawej stronie pojazdu, zapewniające strefę widoczności drogi do tyłu co najmniej:

- o szerokości 2,5 m w lewo od bocznego obrysu pojazdu ciągniętego w odległości 10 m od oczu kierowcy,
- o szerokości 3,5 m w prawo od bocznego obrysu pojazdu ciągniętego w odległości 30 m od oczu kierowcy, przy czym w odległości 4 m od oczu kierowcy odległość ta powinna wynosić 0,75 m,

2) odpowiadać warunkom określonym w § 10, § 11 ust. 1 pkt 1, pkt 5 lit. b), pkt 11, 12 i 14 oraz ust. 5 pkt 1 i 4—6.

2. Do przyczepy, o której mowa w § 44, stosuje się przepisy § 11 ust. 1 pkt 1 i 12, ust. 4 oraz ust. 5 pkt 1 i 4—6.

3. Dopuszczalne jest uczestniczenie w ruchu przyczepy lekkiej specjalnej:

- 1) z kołami nie ogumionymi, pod warunkiem że nacisk koła na drogę nie przekracza 1,5 kN na 1 cm szerokości obręczy, przy ograniczeniu prędkości jazdy do 10 km/h,
- 2) z kołami na pełnych obręczach gumowych, pod warunkiem że nacisk koła na drogę nie przekracza 1 kN na 1 cm szerokości obręczy gumowej, przy ograniczeniu prędkości jazdy do 25 km/h.

3. Światła

§ 46. 1. Do pojazdu, o którym mowa w § 44, stosuje się przepisy § 12 ust. 1 pkt 2—12 i 15, ust. 2 oraz § 13, z zastrzeżeniem że:

1) nie wymaga się wyposażenia w światła:

- a) mijania i hamowania „stop” — pojazdu, którego konstrukcja uniemożliwia rozwijanie prędkości przekraczającej 10 km/h,
- b) kierunkowskazów — przyczepy specjalnej, pod warunkiem zachowania widoczności kierunkowskazów pojazdu ciągniętego,
- c) przeciwmgłowe tylne,
- d) cofania;

jeżeli jednak pojazd wyposażony jest w te światła, powinny one odpowiadać określonym dla nich warunkom,

2) dopuszcza się wyposażenie w światła:

- a) obrysowe zamiast pozycyjnych — pojazdu wolnobieżnego i przyczepy specjalnej o asymetrycznej konstrukcji,
- b) mijania:
  - nie odpowiadające wymaganiom § 2 lp. 2 kol. 9 załącznika nr 6 do rozporządzenia,

- umieszczone na wysokości nie większej niż 1500 mm, jeżeli konstrukcja pojazdu nie pozwala na zachowanie wysokości nie większej niż 1200 mm, o której mowa w § 2 lp. 2 kol. 10 załącznika nr 6 do rozporządzenia,
- w liczbie cztery, jeżeli jest to wskazane ze względu na wyposażenie ciągnika w stały lub odejmowalny osprzęt umieszczony z przodu; dodatkowa para lamp może być umieszczona na wysokości nie większej niż 3000 mm, pod warunkiem że połączenia elektryczne umożliwiają równoczesne włączenie obu par świateł,
- c) tylne światła odblaskowe inne niż trójkątne, umieszczone na wysokości nie większej niż 1200 mm, jeżeli konstrukcja pojazdu nie pozwala na zachowanie wysokości nie większej niż 900 mm, o której mowa w § 2 lp. 8 kol. 10 załącznika nr 6 do rozporządzenia; dopuszcza się cztery światła,
- d) pozycyjne przednie w liczbie cztery, jeżeli jest to wskazane ze względu na wyposażenie ciągnika w stały lub odejmowalny osprzęt umieszczony z przodu; dodatkowa para świateł powinna być umieszczona nie niżej niż 400 mm, lecz nie wyżej niż 1900 mm, a jeżeli konstrukcja pojazdu nie pozwala na zachowanie tej wysokości — dopuszcza się wysokość 2100 mm,
- e) o których mowa w § 38 — pojazdu silnikowego o szerokości przekraczającej 2,55 m albo ciągnącego przyczepę przekraczającą tę szerokość,
- f) robocze, przeznaczone do oświetlenia miejsca pracy; wymagań nie określa się.

2. Do świateł pojazdu, o którym mowa w niniejszym rozdziale, stosuje się zasady pomiaru rozmieszczenia określone w § 1 ust. 2—4 załącznika nr 6 do rozporządzenia.

4. Hamulce

§ 47. 1. Pojazd silnikowy, o którym mowa w § 44, powinien być wyposażony w następujące rodzaje hamulców:

- 1) hamulec roboczy działający na koła co najmniej jednej osi — przeznaczony do zmniejszania prędkości pojazdu, zatrzymywania go w sposób niezawodny, szybki i skuteczny, niezależnie od jego prędkości, obciążenia oraz kąta wzniesienia lub spadku jezdni, z możliwością:
  - a) regulowania intensywności hamowania,
  - b) dokonywania hamowania z miejsca kierowcy, z możliwością trzymania urządzenia kierowniczego przynajmniej jedną ręką; jeżeli hamulec roboczy składa się z lewego i prawego hamulca, powinien być tak urządzony, aby mógł być uruchamiany jednym ruchem; lewy i prawy hamulec powinien mieć samoczynny system regulacji, przy zachowaniu możliwości swobodnej regulacji równomierności działania,

2) hamulec postojowy, o którym mowa w § 14 ust. 1 pkt 3.

2. Przyczepa, o której mowa w § 44, powinna być wyposażona w następujące rodzaje hamulców:

- 1) hamulec roboczy, spełniający wymagania określone w ust. 1 pkt 1 lit. a), a ponadto:
  - a) uruchamiany z miejsca kierowcy jednym ruchem łącznie z hamulcem roboczym pojazdu ciągnącego, z zastrzeżeniem przepisu ust. 3,
  - b) zapewniający samoczynne zatrzymanie przyczepy w razie zerwania podczas jazdy połączenia z pojazdem ciągnącym,
- 2) hamulec postojowy:
  - a) działający również, gdy przyczepa jest odłączona od pojazdu ciągnącego,
  - b) uruchamiany z zewnątrz przez osoby znajdujące się na drodze; przez uruchamianie rozumie się również zwalnianie hamulca.

3. W przyczepie, której dopuszczalna masa całkowita nie przekracza 5 t, dopuszcza się hamulec roboczy:

- 1) niezależny od hamulca pojazdu ciągnącego, pod warunkiem że urządzenie sterowania hamulcem przyczepy jest umieszczone w pojeździe ciągnącym w taki sposób, aby mogło być łatwo uruchamiane z miejsca kierowcy, albo
- 2) typu bezwładnościowego (najazdowy).

4. Przepis ust. 2 nie dotyczy przyczepy będącej środkiem transportu, której dopuszczalna masa całkowita nie przekracza 1,5 t, oraz przyczepy będącej maszyną przystosowaną do poruszania się po drodze, której dopuszczalna masa całkowita nie przekracza 3 t, pod warunkiem że przyczepa ta ma dodatkowe połączenie (łańcuch, lina), które w razie zerwania urządzenia łączącego zapobiega dotykaniu jezdni przez dyszel i zapewnia niezbędną kierowalność przyczepy.

§ 48. Hamulce pojazdu silnikowego, o którym mowa w § 44, powinny odpowiadać warunkom określonym w § 15 ust. 1 i ust. 2 pkt 4, z tym że:

- 1) w razie uszkodzenia hamulca roboczego powinna być zapewniona możliwość zahamowania pojazdu przez działanie na hamulec roboczy lub hamulec postojowy ze skutecznością nie mniejszą niż 50% wymaganej skuteczności,
- 2) w pojeździe o masie własnej nie przekraczającej 2 t, którego konstrukcja ogranicza prędkość do 25 km/h, dopuszcza się jeden hamulec spełniający funkcje hamulca roboczego i hamulca postojowego, pod warunkiem że w razie uszkodzenia hamulca będzie zapewnione hamowanie co najmniej jednego koła,
- 3) działanie hamulca roboczego powinno być jednakowe dla kół tej samej osi, a jeżeli hamulec działa na koła więcej niż jednej osi, działanie jego powinno być odpowiednio rozłożone między osiami.

§ 49. Układy hamulcowe przyczepy, o której mowa w § 44, powinny odpowiadać warunkom określonym w § 15 ust. 1 i ust. 2 pkt 4 oraz § 48 pkt 3.

§ 50. 1. Wskaźnik skuteczności hamowania, o którym mowa w § 16 ust. 1, dla pojazdu wymienionego w § 44 nie może być mniejszy niż 27%.

2. Przepisy § 16 ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

5. Warunki dodatkowe dla pojazdu wolno poruszającego się

§ 51. 1. Ciągnik rolniczy i pojazd wolnobieżny oraz przyczepa przeznaczona do łączenia z tymi pojazdami powinny być oznakowane trójkątną tablicą wyróżniającą.

2. Tablic nie wymaga się, jeżeli pojazd wchodzi w skład zespołu i nie jest w nim ostatnim pojazdem.

3. Tablica wyróżniająca powinna być umieszczona z tyłu pojazdu prostopadle i symetrycznie do jego osi podłużnej oraz prostopadle do powierzchni jezdni; dopuszcza się umieszczenie tablicy po lewej stronie pojazdu, z zachowaniem pozostałych warunków. Wierzchołek trójkąta powinien być skierowany ku górze.

4. Tablica wyróżniająca powinna być umieszczona tak, aby jej dolna krawędź nie była niżej niż 500 mm, a górny wierzchołek — nie wyżej niż 1500 mm; jeżeli konstrukcja pojazdu uniemożliwia zachowanie tej wysokości — dopuszcza się 2500 mm.

5. Wzór tablicy określa załącznik nr 9 do rozporządzenia.

6. Pojazd wolnobieżny powinien być wyposażony także w tabliczkę o wymiarach nie mniejszych niż 25x15 cm, umieszczoną na prawym boku pojazdu, podającą imię i nazwisko (nazwę) właściciela pojazdu oraz jego adres; jeżeli jeden właściciel posiada kilka pojazdów, na tabliczce należy dodatkowo umieścić numer kolejny pojazdu.

Rozdział 4

Rower, motorower, wózek inwalidzki i pojazd zaprzęgowy

§ 52. 1. Rower powinien być wyposażony:

- 1) z przodu — w jedno światło pozycyjne barwy białej lub żółtej selektywnej,
- 2) z tyłu — w jedno światło odblaskowe barwy czerwonej o kształcie innym niż trójkąt oraz jedno światło pozycyjne barwy czerwonej, które może być migające,
- 3) co najmniej w jeden skutecznie działający hamulec,
- 4) w dzwonek lub inny sygnał ostrzegawczy o nieprzerażliwym dźwięku.

2. Motorower powinien być wyposażony w następujące światła:

- 1) jedno światło mijania barwy białej lub żółtej selektywnej, umieszczone z przodu w pionowej płaszczyźnie symetrii pojazdu, nie niżej niż 500 mm oraz nie wyżej niż 1200 mm od powierzchni jezdni, oświetlające drogę na odległość co najmniej 30 m przed pojazdem przy dobrej przejrzystości powietrza oraz spełniające wymagania określone w § 13 ust. 1 pkt 4,
- 2) jedno tylne światło pozycyjne barwy czerwonej, umieszczone z tyłu w pionowej płaszczyźnie symetrii pojazdu, nie niżej niż 250 mm oraz nie wyżej niż 1200 mm od powierzchni jezdni; jeżeli szerokość pojazdu przekracza 80 cm, powinny być dwa światła umieszczone symetrycznie względem pionowej płaszczyzny symetrii pojazdu,
- 3) tylne światło (światła) odblaskowe, o kształcie innym niż trójkąt, odpowiadające wymaganiom określonym w pkt 2,
- 4) boczne światło odblaskowe, o kształcie innym niż trójkąt, barwy żółtej samochodowej, w liczbie jedno lub dwa z każdej strony pojazdu, umieszczone nie niżej niż 300 mm oraz nie wyżej niż 900 mm od powierzchni jezdni.

3. Motorower ponadto może być wyposażony w:

- 1) jedno światło drogowe barwy białej lub żółtej selektywnej, umieszczone z przodu, w pionowej płaszczyźnie symetrii pojazdu,
- 2) jedno światło pozycyjne przednie, barwy białej lub żółtej selektywnej, umieszczone w pionowej płaszczyźnie symetrii pojazdu, umieszczone z przodu nie niżej niż 350 mm i nie wyżej niż 1200 mm od powierzchni jezdni,
- 3) dwa przednie i dwa tylne światła kierunkowskazu, barwy żółtej samochodowej; odległość między światłami nie może być mniejsza niż 240 mm dla światel przednich i 180 mm dla światel tylnych, przy czym powinna być zachowana minimalna odległość 100 mm od światła mijania; w przypadku motoroweru, w którym konstrukcja uniemożliwia uzyskanie tych odległości, dopuszcza się dla światel przednich odległość między światłami nie mniejszą niż 150 mm, a odległość między tylnymi światłami nie mniejszą niż 100 mm,
- 4) jedno światło hamowania „stop” barwy czerwonej, umieszczone z tyłu pojazdu nie niżej niż 250 mm i nie wyżej niż 1500 mm od powierzchni jezdni.

4. Motorower powinien być ponadto wyposażony w:

- 1) rozpoznawczy numer pojazdu, umieszczony w sposób trwały na ramie lub innym podobnym podstawowym elemencie konstrukcyjnym, oraz tabliczkę znamionową,
- 2) dwa niezależne, skutecznie działające hamulce; wskaźnik skuteczności hamowania, o którym mowa w § 16 ust. 1, nie może być mniejszy niż 38%,

- 3) dzwonek lub inny sygnał ostrzegawczy o nieprze-
rażliwym dźwięku,
- 4) tłumik wydechu,
- 5) lusterko wsteczne umieszczone po lewej stronie
pojazdu.

5. Poziom hałasu zewnętrznego, mierzony podczas postoju motoroweru z odległości 0,5 m, nie może przekraczać 90 dB (A). Przepis § 9 ust. 1 pkt 1 lit. a) stosuje się odpowiednio.

§ 53. 1. Wózek inwalidzki bez silnika pomocniczego powinien odpowiadać przepisom § 52 ust. 1.

2. Dopuszczalne jest uczestniczenie w ruchu wózka inwalidzkiego napędzanego silnikiem pomocniczym, pod warunkiem:

- 1) nieprzekroczenia 50 cm³ pojemności skokowej w przypadku silnika spalinowego,
- 2) spełnienia wymagań określonych w § 52 ust. 2—5.

3. Szerokość wózka inwalidzkiego nie może przekraczać 1,5 m.

§ 54. 1. Pojazd zaprzęgowy powinien być wyposażony w:

- 1) dwa światła pozycyjne barwy białej widoczne z przodu oraz dwa światła pozycyjne barwy czerwonej widoczne z tyłu,
- 2) dwa światła odblaskowe barwy białej widoczne z przodu oraz dwa światła odblaskowe barwy czerwonej widoczne z tyłu; tylne światła odblaskowe powinny mieć kształt trójkąta równobocznego o długości boku nie mniejszej niż 15 cm, zwrócone-
go wierzchołkiem do góry; trójkąt odblaskowy może być jednolity lub stanowić ramkę o bokach szerokości co najmniej 2 cm albo może być złożony z sześciu okrągłych odbłyśników o średnicy 5 cm, po trzy na każdym z boków trójkąta,

3) ogumione koła,

- 4) tabliczkę o wymiarach nie mniejszych niż 25x15 cm, umieszczoną na prawym boku pojazdu, określającą imię i nazwisko (nazwę) właściciela pojazdu oraz jego adres; jeżeli jeden właściciel posiada kilka pojazdów zaprzęgowych, na tabliczce należy dodatkowo umieścić numer kolejny pojazdu.

2. Dopuszczalne jest uczestniczenie w ruchu pojazdu zaprzęgowego:

- 1) wyposażonego w koła nie ogumione, pod warunkiem że nacisk koła na drogę nie przekracza 1,5 kN na 1 cm szerokości obręczy,
- 2) na płozach; jeżeli masa całkowita pojazdu przekracza 300 kg, płoza powinna mieć w dolnej części co najmniej 120 cm długości i 10 cm szerokości.

§ 55. 1. Światła pojazdu, o których mowa w § 52—54, powinny odpowiadać następującym warunkom:

- 1) światła pozycyjne oraz światła odblaskowe oświetlone światłem drogowym innego pojazdu powinny być widoczne w nocy przy dobrej przejrzystości powietrza z odległości co najmniej 150 m,
- 2) powinny być umieszczone nie wyżej niż 900 mm i nie niżej niż 350 mm od powierzchni jezdni,
- 3) światła pojedyncze na pojeździe wielośladowym powinny być umieszczone po lewej stronie pojazdu, możliwie najbliżej jego bocznego obrysu, jednak nie dalej niż 150 mm od tego obrysu; nie dotyczy to świateł oświetlających drogę, które powinny być umieszczone pośrodku,
- 4) dwa światła powinny być umieszczone symetrycznie po obu stronach pojazdu możliwie najbliżej jego bocznego obrysu, jednak nie dalej niż 100 mm od tego obrysu oraz na jednakowej wysokości nad jezdnią; widoczność dwóch świateł powinna być jednakowa,
- 5) światła czerwone nie mogą być widoczne z przodu, a światła białe (żółte selektywne) — z tyłu.

2. Dopuszcza się umieszczanie świateł odblaskowych barwy żółtej samochodowej:

- 1) na bocznych płaszczyznach kół pojazdu, o którym mowa w § 52—54, z zastrzeżeniem że z każdego boku pojazdu powinny być widoczne dwa światła: jedno umieszczone na kole przedniej osi, a drugie — na kole tylnej osi,

3) na pedałach roweru i motoroweru;

światła te nie muszą spełniać warunków określonych w ust. 1 pkt 2—4.

3. Jeżeli do pojazdu zaprzęgowego lub roweru (motoroweru) przyczepiony jest inny pojazd, maszyna lub urządzenie, powinien on być wyposażony co najmniej w jedno światło pozycyjne barwy czerwonej oraz w jedno światło odblaskowe barwy czerwonej widoczne z tyłu, a ponadto w jedno światło pozycyjne barwy białej widoczne z przodu, jeżeli szerokość pojazdu ciągniętego (maszyny, urządzenia) przekracza szerokość pojazdu ciągnącego; światła te powinny odpowiadać warunkom określonym w ust. 1.

4. Do świateł pojazdu, o którym mowa w niniejszym rozdziale, stosuje się zasady pomiaru rozmieszczenia określone w § 1 ust. 2—4 załącznika nr 6 do rozporządzenia.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 56. Dopuszczalne jest uczestniczenie w ruchu:

- 1) zarejestrowanego po raz pierwszy przed dniem 1 stycznia 1986 r. pochodzącego z importu samochodu ciężarowego, ciągnika siodłowego i balastowego o szerokości nie przekraczającej 2,7 m, nie spełniającego wymagań określonych w § 2 ust. 2, pod warunkiem:

- a) oznakowania pojazdu (zespołu pojazdów) z przodu i z tyłu znakiem „← 2,7 →” widocznym w dzień z odległości co najmniej 50 m przy dobrej przejrzystości powietrza,
- b) wyposażenia pojazdu w światła obrysowe, o których mowa w § 12 ust. 1 pkt 15,
- 2) zarejestrowanego po raz pierwszy przed dniem 1 stycznia 1984 r. pojazdu wyposażonego w kierunkowskazy barwy białej świecące do przodu i barwy czerwonej świecące do tyłu, nie spełniającego wymagań § 2 lp. 3a kol. 7 i lp. 3b kol. 7 załącznika nr 6 do rozporządzenia.

§ 57. Pojazdy zarejestrowane przed terminami określonymi w przepisach § 2 ust. 8, 9, 10 i 11, § 3 ust. 2, § 7 ust. 3, § 11 ust. 1 pkt 15, 16, 17 i § 23 ust. 4 pkt 7 mogą spełniać wymagania zawarte w tych przepisach.

§ 58. Traci moc rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 1 lutego 1993 r. w sprawie warunków technicznych i badań pojazdów (Dz. U. z 1996 r. Nr 155, poz. 772), z wyjątkiem § 55—62, § 63 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz § 65 ust. 1 pkt 28, 28f, 31 i 32.

§ 59. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Transportu i Gospodarki Morskiej:

T. Syryjczyk

Załączniki do rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 1 kwietnia 1999 r. (poz. 432)

Załącznik nr 1

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Odcinki, na których nie dopuszcza się ruchu pojazdów o nacisku osi powyżej 80 kN
1	2	3	4
1	34	DROGA 299 – GŁOGÓW – SZLICHTYNGOWA – WSCHOWA – LESZNO – GOSTYŃ – JAROCIN	droga 299 - Głogów
2	44	ŁASK – PIOTRKÓW TRYBUNALSKI – OPOCZNO – RADOM – PUŁAWY – KURÓW	Łask - Sulejów
3	53	OLSZTYN – SZCZYTNO – ROZOGI – MYSZYNIC – OSTROŁĘKA	cała droga
4	60	KUTNO – GOSTYNIN – ŁĄCK – PŁOCK – BIELSK – DROBIN – CIECHANÓW – RÓŻAN – OSTRÓW MAZ.	Kutno - Gostynin
5	61	WARSZAWA – JABŁONNA – LEGIONOWO – SEROCK – RÓŻAN – OSTROŁĘKA – ŁOMŻA – GRAJEWO – AUGUSTÓW /SUWAŁKI/	Łomża - Augustów
6	63	ŁOMŻA /DROGA 61/ – ŁOMŻA /DROGA 680/ – SOKOŁÓW PODL. – SIEDLCE	Łomża /droga 61/ - Łomża /droga 680/
7	70	/KONIN/ ŁOWICZ – SKIERNIEWICE – HUTA ZAWADZKA /WARSZAWA/	Łowicz – Skierniewice
8	86	JANÓW LUBELSKI – FRAMPOL	cała droga
9	90	SOSNOWIEC – DĄBROWA GÓRNICZA	cała droga

Załącznik nr 2

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Odcinki, na których dopuszcza się ruch pojazdów o nacisku osi do 100 kN
1	2	3	4
1	116	SZCZECIN - DOŁUJE - GRANICA PAŃSTWA	cała droga
2	117	SZCZECIN - PRZECLAW - KOŁBASKOWO - ROSÓWKO - GR. PAŃSTWA	Szczecin - Kołbaskowo
3	118	SZCZECIN - GRYFINO - CHOJNA - SARBINOWO - KOSTRZYN - SŁUBICE	Szczecin - Kostrzyn
4	123	GRANICA PAŃSTWA - KRAJNIK DOLNY - CHOJNA	cała droga
5	129	RENICE - MYŚLIBÓRZ - DĘBNO - SARBINOWO	cała droga
6	133	KOSTRZYN - WAŁDOWICE - DROGA 3 /SKWIERZYNA/	cała droga
7	137	GR.PAŃSTWA - SŁUBICE /DROGA 275/	cała droga
8	144	DROGA 10 - DROGA 149 /PRZEJŚCIE PRZEZ STARGARD SZCZECIŃSKI/	cała droga
9	209	BYTÓW - KORNE - KOŚCIERZYNA	cała droga
10	214	DROGA 220 - DROGA 209 /PRZEJŚCIE PRZEZ KOŚCIERZYNE/	cała droga
11	219	GDAŃSK - ŻUKOWO	cała droga
12	220	GDYNIA - ŻUKOWO - KOŚCIERZYNA	cała droga
13	243	KORONOWO /DROGA 23/ - TRZECIEWIEC /DROGA 5/	cała droga
14	245	PAWŁÓWEK - WYPALENISKA - TORUŃ	cała droga
15	256	GNIEZNO - TRZEMESZNO - WYLATOWO - STRZELNO	cała droga
16	259	GNIEZNO - WRZEŚNIA - MIŁOŚLAW - MIĄSKOWO	cała droga
17	265	KOBYLNIKI - RADZIEJÓW - BRZEŚĆ KUJAWSKI	cała droga
18	270	WŁOCLAWEK - BRZEŚĆ KUJAWSKI	cała droga
19	274	GR. PAŃSTWA - GUBIN - POLUPIN - DROGA 275	cała droga
20	275	SŁUBICE - KROSNO ODRZAŃSKIE - ZIELONA GÓRA	cała droga
21	284	ZIELONA GÓRA - NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI - ŻARY - MIROSTOWICE - PRZEWÓZ - GRANICA PAŃSTWA	Zielona Góra - Mirostowice
22	297	DROGA 298 - DROGA 299 /DZIEĆMIAROWICE/ PASIECZNIK - JELENIA GÓRA	cała droga
23	298	GR. PAŃSTWA - ŁĘKNICA - ŻARY - ŻAGAŃ - SZPOTAWA	gr. państwa - Żagań
24	324	ZALECZE - RAWICZ - KROTOSZYN - OSTRÓW WIELKOPOLSKI	cała droga
25	335	KRZYWA - CHOJNÓW	cała droga
26	336	CHOJNÓW - LEGNICA	cała droga
27	337	LUBIN - ŚCINAWA - WIŃSKO - ZALECZE	Lubin - Ścinawa
28	344	WROCLAW - ŚRODA ŚLĄSKA - PROCHOWICE - LUBIN	cała droga
29	356	ZGORZELEC - LUBAŃ - GRYFÓW ŚLĄSKI - PASIECZNIK	cała droga
30	367	DROGA 371 - DROGA 371 /PRZEJŚCIE PRZEZ KAMIENNĄ GÓRĘ/	cała droga
31	374	ŚWIEBODZICE - WAŁBRZYCH	cała droga
32	378	DOBROMIERZ - STRZEGOM - KOSTOMŁOTY	cała droga
33	381	KŁODZKO - BYSTRZYCA KŁODZKA - MIĘDZYLESIE - GR. PAŃSTWA	Kłodzko - Bystrzyca Kłodzka
34	404	NYSA - PAKOSŁAWICE - JACZOWICE - NIEMODLIN - KARCZÓW	cała droga
35	408	KŁODZKO - PACZKÓW - NYSA - PRUDNIK - KĘDZIERZYN-KOŹLE	cała droga
36	411	DROGA 412 - DROGA 412 /PRZEJŚCIE PRZEZ GLUCHOŁAZY/	cała droga
37	412	GR. PAŃSTWA - GLUCHOŁAZY - PRUDNIK	cała droga
38	416	DROGA 418 - DROGA 418 /PRZEJŚCIE PRZEZ GLUBCZYCE/	cała droga
39	418	GR. PAŃSTWA - PIETROWICE - GLUBCZYCE - DROGA 49 /KĘDZIERZYN-KOŹLE/	cała droga
40	440	JAROCIN - KROTOSZYN - MILICZ - TRZEBNICA	cała droga

1	2	3	4
41	451	NAMYSŁÓW – KLUCZBORK	cała droga
42	453	NAMYSŁÓW – BRZEG	cała droga
43	456	WROCLAW – OŁAWA – BRZEG	cała droga
44	469	KONIN – TULISZKÓW – TUREK – UNIEJÓW	cała droga
45	489	WIELUŃ – KRZEPICE – KŁOBUCK – CZĘSTOCHOWA	cała droga
46	504	BRANIEWO – GRONOWO – GRANICA PAŃSTWA	cała droga
47	514	NOWY DWÓR GDAŃSKI – MALBORK – KWIDZYN – GRUDZIĄDZ – STOLNO	cała droga
48	545	JEDWABNO – SZCZYTNO	cała droga
49	557	LIPNO – WŁOCŁAWEK	cała droga
50	589	BARTOSZYCE – BISKUPIEC	cała droga
51	591	DROGA 608 – DROGA 16 /PRZEJŚCIE PRZEZ MRĄGOWO/	cała droga
52	598	ZGNIŁOCHA – JEDWABNO	cała droga
53	599	BISKUPIEC – SZCZYTNO – PRZASNYSZ – MAKÓW MAZOWIECKI – PUŁTUSK	Biskupiec - Maków Maz.
54	601	SZCZYTNO – BABIĘTA	cała droga
55	602	MRĄGOWO – NAWIADY – ROZOGI	Mrągowo - Stare Kielbonki
56	611	BABIĘTA – STARE KIELBONKI – RUCIANE-NIDA	Babięta - Stare Kielbonki
57	630	DROGA 62 – DROGA 579 /PRZEJŚCIE PRZEZ NOWY DWÓR MAZOWIECKI/	cała droga
58	669	BIAŁYSTOK – MONKI – GRAJEWÓ – ELK	cała droga
59	680	ŁOMŻA – ZAMBRÓW – CERANÓW – STERDYŃ OSADA – SOKOŁÓW PODL.	cała droga
60	689	ZAMBRÓW – WYSOKIE MAZOWIECKIE – BRAŃSK – BIELSK PODLASKI	cała droga
61	713	DROGA 8 – DROGA 739 /PRZEJŚCIE PRZEZ TOMASZÓW MAZOWIECKI/	cała droga
62	717	SOCHACZEW – MSZCZONÓW – GRÓJEC – GÓRA KALWARIA – KOLBIEL – MIŃSK MAZ.	cała droga
63	723	WARSZAWA – GÓRA KALWARIA – MAGNUSZEW – KOZIENICE – ZWOLEŃ – LIPSKO – OŻARÓW – SANDOMIERZ	Warszawa – Potycz oraz Kozienice – Sandomierz
64	728	DROGA 749 – DROGA 746 /PRZEJŚCIE PRZEZ KOŃSKIE/	cała droga
65	731	GŁOWACZÓW – KOZIENICE	cała droga
66	741	PIOTRKÓW TRYB. – KAMIENSK – RADOMSKO – CZĘSTOCHOWA	cała droga
67	746	KOŃSKIE – SKARZYSKO-KAMIENNA – STARACHOWICE – RUDNIKI	cała droga
68	749	RADOMSKO – PRZEDBÓRZ – RUDA MALENIECKA – KOŃSKIE	Ruda Maleniecka - Końskie
69	755	OŻARÓW /DROGA 723/ – BAŁTÓWKA /DROGA 74/	cała droga
70	759	LIPNIK – SANDOMIERZ	cała droga
71	765	JĘDRZEJÓW – KIJE – CHMIELNIK	cała droga
72	766	DROGA 765 – DROGA 765 /PRZEJŚCIE PRZEZ KIJE/	cała droga
73	772	DROGA 777 /BRANICE/ – NIEPOŁOMICE – DROGA 4	cała droga
74	777	KRAKÓW – NOWE BRZESKO – POŁANIEC – SANDOMIERZ	cała droga
75	801	DROGA 822 – DROGA 822 /PRZEJŚCIE PRZEZ DĘBLIN/	cała droga
76	804	SIEDLCE – ŁUKÓW – RADZYŃ PODLASKI	cała droga
77	812	GR. PAŃSTWA – KUKURYKI – KOBYLANY /DROGA 2/	cała droga
78	817	RADZYŃ PODLASKI – WISZNICE – SŁAWATYCZE - GR.PAŃSTWA	Wisznice – Sławatycze
79	822	OPACTWO – DĘBLIN – MOSZCZANKA – KOCK	Dęblin – Moszczanka
80	831	LUBLIN – ŁĘCZNA – CYCÓW – WŁODAWA – GR.PAŃSTWA	cała droga
81	844	HRUBIESZÓW – ZOSIN - GR. PAŃSTWA	cała droga
82	847	ZAMOŚĆ – HORYSZÓW – HRUBIESZÓW	cała droga
83	858	SZCZEBRZESZYN – ZAMOŚĆ	cała droga
84	891	SANOK – LESKO – USTRZYKI DOLNE – KROŚCIENKO - GR. PAŃSTWA	Sanok – Krościenko
85	901	DROGA 903 – DROGA 903 /PRZEJŚCIE PRZEZ PYSKOWICE/	cała droga
86	903	STRZELCE OPOLSKIE – TOSZEK – PYSKOWICE – BYTOM	cała droga

1	2	3	4
87	908	TARNOWSKIE GÓRY – GLIWICE	cała droga
88	910	TARNOWSKIE GÓRY – ŚWIERKLANIEC – SIEWIERZ	cała droga
89	914	BYTOM – CHORZÓW – KATOWICE – JAWORZNO – CHRZANÓW – TRZEBINIA – KRAKÓW	cała droga
90	918	RACIBÓRZ – KRZYŻANOWICE – CHAŁUPKI	cała droga
91	933	DROGA 950 – DROGA 950 /PRZEJŚCIE PRZEZ OŚWIĘCIM/	cała droga
92	950	TYCHY – OŚWIĘCIM – ZATOR – WADOWICE	cała droga
93	952	KRAKÓW – SKAWINA – ZATOR	cała droga
94	969	STARY SĄCZ – NOWY SĄCZ	cała droga
95	970	STARY SĄCZ – PIWNICZNA - GR. PAŃSTWA	Stary Sącz - Piwniczna
96	992	PILZNO – JASŁO	cała droga

**WYKAZ PRZEDMIOTÓW WYPOSAŻENIA I CZĘŚCI ZWIĄZANYCH
Z BEZPIECZEŃSTWEM UŻYTKOWANIA POJAZDÓW I OCHRONĄ ŚRODOWISKA**

Lp.	Nazwa wyrobu	Jednostka upoważniona do badań i oceny
1	2	3
1	Tarcze kół jezdnych oraz śruby i nakrętki do ich mocowania	PIMOT
2	Okucia do środków transportu – zamki, zawiasy, spinacze	PIMOT
3	Reaktory katalityczne („katalizatory spalin”)	ITS
4	Zespoły i elementy silników spalinowych tłokowych: tłumiki wydechu (nie objęte homologacją), pompy paliwa i pompy wtryskowe, wtryskiwacze i rozpylacze, wtryskowe układy zasilania silników o zapłonie iskrowym, filtry, zbiorniki paliwa, przewody paliwowe elastyczne, uszczelnienia pierścieniowe gumowe i gumowo-metalowe	PIMOT
5	Mechanizmy kierownicze kompletne oraz poszczególne ich elementy (koło, kolumna, wałki, przekładnie, dźwignie, ramiona, drażki, przeguby, sworznie)	ITS
6	Wały napędowe kompletne, krzyżaki przegubów i przeguby równobieżne wałów napędowych i półosi	PIMOT
7	Niezależne systemy grzewcze wykorzystujące paliwo i ich elementy	PIMOT
8	Mechanizmy wywrotu kompletne oraz przewody wysokiego ciśnienia (okute) i zawory (rozdzielacze)	ITS
9	Zespoły i elementy zawieszenia: amortyzatory, resory (drażki i pakiety skrętne, resory piórowe, sprężyny śrubowe, resory pneumatyczne), wahacze i ich przeguby, stabilizatory i ich przeguby, drażki reakcyjne, elementy gumowo-metalowe zawiesznień	PIMOT
10	Zespoły i elementy układów hamulcowych : pompy, zbiorniki – do 0,03 MPa x m ³ , przewody i złącza, zawory, korektory, urządzenia wspomagające, sprężarki, reduktory, odmrażacze, odolejacze, filtry, siłowniki, bębny, okładziny cierne, klocki i szczęki, rozpieraki, zespoły regulacji, tarcze, zaciski kompletne, cylindry, urządzenia przeciwblokujące, linki hamulcowe	PIMOT
11	Siodła, haki, zaczepy i inne elementy służące do ciągnięcia i holowania (nie objęte homologacją)	PIMOT
12	Zwierciadła do lusterek samochodowych	ITS
13	Elementy i akcesoria do pojazdów: urządzenia zabezpieczające dzieci w samochodach, zagłówki, podnośniki samochodowe stanowiące wyposażenie pojazdu, urządzenia do mocowania ładunku, bagażniki, transportowe pasy ściągające	PIMOT
14	Urządzenia bezpieczeństwa ruchu pozostałe: tablice (wyróżniające pojazdy długie i ciężkie, wyróżniające pojazdy wolno poruszające się, rejestracyjne, do oznakowania pojazdów przewożących materiały niebezpieczne), lampy ostrzegawcze dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne, urządzenia uziemiające pojazdy do przewozu materiałów niebezpiecznych, urządzenia odblaskowe dla rowerów	ITS
15	Urządzenia świetlne i sygnalizacyjne: reflektory i lampy elektryczne do motocykli, motorowerów i rowerów, lampy świateł błyskowych ostrzegawczych, klosze do lamp sygnalizacyjnych i cofania, osłony reflektorowe	ITS

1	2	3
16	Sygnaly dźwiękowe (nie objęte homologacją)	PIMOT
17	Osprzęt instalacyjny elektryczny i elektroniczny do pojazdów i silników samochodowych: złącza wielobiegunowe do przyczep, w tym gniazda i wtyczki, przerywacze świateł kierunku jazdy i awaryjnych, styczniki świateł hamowania i cofania, bezpieczniki i skrzynki bezpieczników, wyłączniki zapłonu z blokadą kierownicy, przełączniki zespolone mocowane na kolumnie kierownicy, odłącznik akumulatora, przewody zapłonowe, programatory pracy wycieraczek, pióra wycieraczek	ITS
18	Zapalniczki elektryczne oraz inne urządzenia zasilane z gniazda zapalniczki	PIMOT
19	Immobilizery i elektroniczne systemy alarmowe	PIMOT
20	Płyny eksploatacyjne: hamulcowe, do układów chłodzenia silników spalinowych, do spryskiwania szyb samochodowych	ITS
21	Kabiny ochronne, ramy ochronne i siedziska amortyzowane do ciągników rolniczych	IBMER
22	Akumulatory energii elektrycznej	CLAiO
23	Szyby z powłokami refleksyjnymi	ISiC

ITS - Instytut Transportu Samochodowego, ul. Jagiellońska 80, 03-301 Warszawa

PIMOT - Przemysłowy Instytut Motoryzacji, ul. Jagiellońska 55, 03-301 Warszawa

IBMER - Instytut Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa, ul. Rakowiecka 32A, 02-519 Warszawa

CLAiO - Centralne Laboratorium Akumulatorów i Ogniw, ul. Forteczna 12/14, 61-362 Poznań

ISiC - Instytut Szkła i Ceramiki Oddział w Krakowie, ul. Lipowa 3, 30-702 Kraków

WYMAGANIA DOTYCZĄCE TABLICZKI ZNAMIONOWEJ I OZNACZEŃ

§1. Tabliczka znamionowa oraz oznakowania powinny być umieszczone przez producenta albo przez jego upoważnionego przedstawiciela. W przypadku braku tabliczki znamionowej mają zastosowanie odrębne przepisy o tabliczce zastępczej.

§2. Tabliczka znamionowa powinna być trwale przymocowana w widocznym i łatwo dostępnym miejscu na części, która nie daje się łatwo usunąć lub wymienić. Powinna ona podawać w sposób czytelny i nieścieralny informacje w następującej kolejności:

- 1) nazwę producenta (markę),
- 2) numer świadectwa homologacji typu pojazdu; dotyczy to pojazdu wyprodukowanego po dniu wejścia w życie rozporządzenia,
- 3) numer identyfikacyjny pojazdu VIN, a w razie jego braku - rozpoznawczy numer podwozia/nadwozia pojazdu,
- 4) dopuszczalną masę całkowitą pojazdu,
- 5) dopuszczalną masę całkowitą zespołu pojazdów, w przypadku pojazdu samochodowego przeznaczonego do ciągnięcia przyczepy,
- 6) dopuszczalne obciążenia osi, podane w kolejności od przodu do tyłu,
- 7) w przypadku naczepy – dopuszczalne obciążenie pionowe na urządzenie sprzęgające,
- 8) jeżeli wartości maksymalne mas i obciążeń są większe niż dopuszczalne – również te wartości; dane powinny być wówczas podane w dwóch kolumnach: dopuszczalne – po lewej i maksymalne – po prawej stronie,
- 9) rok produkcji pojazdu, jeżeli nie jest oznaczony w numerze identyfikacyjnym pojazdu (VIN).

Producent może podać dodatkowe dane poniżej lub obok przepisanej oznakowania, poza wyraźnie zaznaczonym prostokątem zawierającym jedynie dane przewidziane w pkt 1-9.

§ 3. Numer identyfikacyjny pojazdu VIN jest to określona przez producenta kombinacja znaków przeznaczona dla każdego pojazdu. Jego celem jest zapewnienie, aby każdy pojazd mógł być jednoznacznie zidentyfikowany w ciągu 30 lat poprzez pośrednika producenta, bez potrzeby żądania dalszych danych. Numer identyfikacyjny pojazdu powinien spełniać następujące wymagania:

- 1) powinien być umieszczony na tabliczce znamionowej, a także na nadwoziu, ramie lub innym podobnym podstawowym elemencie konstrukcyjnym;
- 2) powinien mieć strukturę zgodną z przedmiotową polską normą;
- 3) tam, gdzie jest to możliwe, powinien zawierać się w jednym wierszu; wyjątkowo, z przyczyn technicznych, może zawierać się w dwóch wierszach, jednak w takim przypadku nie może być przerw wewnątrz drugiego i trzeciego członu tego numeru; nie może być także pustych miejsc pomiędzy znakami; jakiegokolwiek nie wykorzystane pole w trzecim członie powinno być wypełnione przez cyfrę 0 w celu zapewnienia wymaganej liczby 8 znaków; początek i koniec każdego z wierszy powinien być oznaczony symbolem, który nie jest cyfrą arabską, dużą literą rzymską i nie spowoduje pomyłki z pozostałymi znakami; jeżeli dwa człony znajdują się w jednym wierszu, to zaleca się także umieszczanie takiego symbolu pomiędzy nimi.
- 4) numer identyfikacyjny powinien ponadto:
  - a) być umieszczony na nadwoziu, ramie lub innym podobnym podstawowym elemencie konstrukcyjnym po prawej stronie pojazdu,

b) być umieszczony w widocznym i łatwo dostępnym miejscu za pomocą wybicia lub wyciskania w taki sposób, aby nie uległ zatarciu lub zniszczeniu.

§ 4.1. Dla wszystkich znaków przewidzianych w § 2 i 3 powinny być stosowane litery alfabetu łacińskiego i cyfry arabskie, przy czym litery stosowane w oznakowaniu przewidzianym w § 2 pkt 3 oraz § 3 powinny być literami wielkimi.

2. Minimalna wysokość liter i cyfr numeru identyfikacyjnego pojazdu powinna być następująca:

1) 7 mm dla znaków naniesionych bezpośrednio na nadwoziu, ramie lub innej podobnej konstrukcji pojazdu,

2) 4 mm dla znaków naniesionych na tabliczce znamionowej.

3. Zabrania się stosowania liter: I, O oraz Q, myślnika, gwiazdki (*) i innych specjalnych znaków omówionych w § 3 pkt 3.

WYMAGANIA DOTYCZĄCE MIEJSCA PRZEWIDZIANEGO DO UMIESZCZENIA TABLIC REJESTRACYJNYCH

§1.1. Miejsce przewidziane do umieszczenia tylnej tablicy rejestracyjnej powinno stanowić równą, prostokątną powierzchnię o następujących minimalnych wymiarach:

- a) szerokość 520 mm i wysokość 120 mm albo
- b) szerokość 340 mm i wysokość 240 mm.

2. Miejsce to powinno być takie, aby po zamocowaniu tablicy spełniały następujące wymagania:

1) położenie tablicy względem osi podłużnej pojazdu:

- a) środek tablicy nie może być położony na prawo od wzdłużnej płaszczyzny symetrii pojazdu,
- b) lewa krawędź tablicy nie może być położona na lewo od pionowej płaszczyzny równoległej do wzdłużnej płaszczyzny symetrii pojazdu i przechodzącej przez jego lewy obrys,

2) tablica powinna być prostopadła z dokładnością do 2° do wzdłużnej płaszczyzny symetrii pojazdu,

3) tablica powinna być pionowa z dokładnością do 5° ; jeżeli jednak jest to konieczne ze względu na kształt pojazdu, może ona być odchylona od pionu:

a) nie więcej niż o 30° , gdy powierzchnia ze znakami rejestracyjnymi jest skierowana ku górze i pod warunkiem, że górna krawędź tablicy jest nie wyżej niż 1,20 m nad ziemią,

b) nie więcej niż o 15° , gdy powierzchnia ze znakami rejestracyjnymi jest skierowana ku dołowi i pod warunkiem, że górna krawędź tablicy jest powyżej 1,20 m nad ziemią;

4) wysokość położenia tablicy nad ziemią:

a) wysokość położenia dolnej krawędzi tablicy nad ziemią nie może być mniejsza niż 0,30 m,

b) wysokość położenia górnej krawędzi tablicy nad ziemią nie może być większa niż 1,20 m, jeżeli jednak wymóg ten nie może być spełniony w praktyce, wysokość położenia może przekraczać 1,20 m, lecz powinna być tak zbliżona do tego wymagania, jak to jest możliwe ze względu na konstrukcję pojazdu, i nie może w żadnym przypadku przekraczać 2 m;

5) wymagania widoczności geometrycznej:

tablica powinna być widoczna z przestrzeni zawartej wewnątrz następujących czterech płaszczyzn:

a) dwóch płaszczyzn pionowych stycznych do bocznych krawędzi tablicy i tworzących kąty 30° na zewnątrz ze środkową wzdłużną płaszczyzną pojazdu,

b) płaszczyzny stycznej do górnej krawędzi tablicy i tworzącej kąt 15° do góry od poziomu,

c) płaszczyzny poziomej przechodzącej przez dolną krawędź tablicy (jeżeli jednak wysokość położenia górnej krawędzi tablicy nad ziemią jest większa niż 1,20 m, to ta płaszczyzna powinna tworzyć kąt 15° do dołu od poziomu);

6) wysokości położenia podawane w pkt 3-5 należy określać na pojeździe w stanie nie obciążonym.

§ 2. Kształtu i wymiarów miejsca przewidzianego do umieszczenia przednich tablic rejestracyjnych nie określa się.

WARUNKI SZCZEGÓLWE DOTYCZĄCE ŚWIATEŁ ZEWNĘTRZNYCH POJAZDU SAMOCHODOWEGO I PRZYCZEPY

§ 1. 1. Dwa światła lub więcej takie same lub różne, lecz o jednakowym przeznaczeniu i jednakowej barwy uważa się za jedno światło, jeżeli rzut ich powierzchni świetlnych na płaszczyznę poprzeczną zajmuje co najmniej 60% powierzchni najmniejszego prostokąta opisanego na rzutach tych powierzchni świetlnych oraz pod warunkiem, że światła te zostały homologowane jako jedno światło; nie dotyczy to świateł drogowych, świateł mijania i świateł przeciwmgłowych przednich.

2. Ilekroć w niniejszych przepisach jest mowa o odległości rozmieszczenia świateł, należy rozumieć, że:

- 1) największą wysokość mierzy się od płaszczyzny jezdni do najwyższego punktu powierzchni świetlnej przy pojeździe nie obciążonym,
- 2) najmniejszą wysokość mierzy się od płaszczyzny jezdni do najniższego punktu powierzchni świetlnej przy pojeździe nie obciążonym,
- 3) odległość od bocznego obrysu pojazdu mierzy się do najbardziej odległego od podłużnej płaszczyzny symetrii pojazdu punktu powierzchni świetlnej,
- 4) odległość od przedniego lub tylnego obrysu pojazdu mierzy się do najbardziej wysuniętego odpowiednio do przodu lub do tyłu punktu powierzchni świetlnej,
- 5) odległość między dwoma światłami skierowanymi w tę samą stronę mierzy się między najbliższymi punktami rzutów ich powierzchni świetlnych na płaszczyznę prostopadłą do osi tych świateł.

3. Powierzchnia świetlna oznacza dla świateł widoczną powierzchnię wysyłającą światło, a dla świateł odbłaskowych - widoczną powierzchnię odbijającą światło.

4. Boczny obrys pojazdu oznacza płaszczyznę równoległą do podłużnej płaszczyzny symetrii pojazdu, przechodzącą przez najdalej wysunięty punkt na zewnątrz pojazdu, z wyjątkiem lusterek, świateł bocznych i elementów elastycznych (§ 2 ust. 2 rozporządzenia).

5. Przedni lub tylny obrys pojazdu oznacza pionową płaszczyznę prostopadłą do podłużnej płaszczyzny symetrii pojazdu, przechodzącą przez najdalej wysunięty odpowiednio do przodu lub do tyłu punkt pojazdu.

6. Przewidziane w § 2 kol. 12 i 13:

- 1) kontrolny sygnał włączenia, który wskazuje, że urządzenie zostało włączone, ale nie wskazuje, czy działa ono normalnie,
- 2) kontrolny sygnał działania, który wskazuje, że urządzenie zostało włączone i działa normalnie;

jeśli są to sygnały świetlne, powinny być umieszczone w miejscu zapewniającym kierowcy dobrą ich widoczność i nie powinny utrudniać obserwacji drogi; kontrolny sygnał włączenia może być zastąpiony kontrolnym sygnałem działania; jeżeli umieszczenie kontrolnego sygnału włączenia jest zabronione, nie oznacza to, że zabronione jest umieszczenie kontrolnego sygnału działania.

§ 2. Światła powinny odpowiadać warunkom podanym w poniższej tabeli:

Lp.	Rodzaj światła	Liczba świateł				Barwa	Rozmieszczenie na pojeździe (mm)				Sygnał kontrolny		Połączenia elektryczne	Własności świetlne	Inne warunki
		pojazdy samochodowe, z wyjątkiem motocykli	motocykle		przy-cze-py		na długości	na szerokości ¹⁾	na wysokości	inne wymagania	włączenia	działania			
			jednośladowe	trzykołowe											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Drogowe	2 lub 4	1	1 ²⁾	-	biała lub żółta selektywna	z przodu w taki sposób, aby wysytane światło nie oślepiało kierującego bezpośrednio lub przez odbicie od elementów pojazdu	-	-	-	obowiązkowy – świetlny nie migający barwy niebieskiej	-	1) powinny być włączone wszystkie równocześnie lub parami, 2) przełączenie świateł mijania na światła drogowe musi powodować włączenie, co najmniej jednej pary świateł drogowych, 3) przełączenie świateł drogowych na światła mijania musi powodować równocześnie wyłączenie wszystkich świateł drogowych	1) powinny dostatecznie oświetlać drogę co najmniej na 100 m przed pojazdem przy dobrej przejrzystości powietrza, 2) światłość wszystkich świateł drogowych nie może być mniejsza niż 30000 cd ³⁾ (dla motocykli - 12500 cd) i nie może przekraczać 225000 cd	w razie wyposażenia pojazdu w cztery światła drogowe, gdy jedna z par świateł przeznaczona jest wyłącznie do świateł drogowych, dopuszcza się, aby zmieniła ona swe ustawienie w zależności od kąta obrotu kierownicy, przy czym obrót świateł powinien następować wokół osi pionowej; dotyczy to również światła drogowego motocykla
2	Mijania	2	1	1 ²⁾	-	biała lub żółta selektywna	z przodu	nie dalej niż 400 mm od bocznego obrysu pojazdu; wzajemna odległość nie może być mniejsza niż 600 mm ⁴⁾	500÷1200	-	dopuszcza się sygnał świetlny nie migający barwy zielonej	-	wyłączenie świateł mijania musi powodować równoczesne wyłączenie wszystkich świateł drogowych	powinny dostatecznie oświetlać drogę co najmniej na 40 m przed pojazdem przy dobrej przejrzystości powietrza	powinny być asymetryczne i oświetlać drogę po prawej stronie na większą odległość niż po lewej stronie ^{2b)}
3	Kierunkowskazy:														
3a	przednie	2	2 ^{b)}	2 ^{b)}	-	żółta samochodowa	z przodu	możliwie najbliższe boczne obrysu pojazdu, jednak nie dalej niż 400 mm od tego obrysu; wzajemna odległość nie może być mniejsza niż 600 mm ⁴⁾	350÷1500 ^{b)}	nie bliżej niż 400 mm od światła mijania lub przeciwniebieskiego przedniego ⁴⁾	-	Obowiązkowy dla wszystkich kierunkowskazów, które nie są widoczne z miejsca kierowcy; może to być sygnał świetlny migający barwy zielonej lub akustyczny albo oba równocześnie;	1) włączenie kierunkowskazów powinno być niezależne od włączenia innych świateł, 2) wszystkie kierunkowskazy umieszczone z jednej strony pojazdu powinny być włączone i wyłączone jednym wyłącznikiem oraz powinny działać w jednej fazie	1) powinny zapalać się i gasnąć z równomierną częstotliwością 90 ± 30 cykli na minutę, 2) włączenie świateł powinno nastąpić z opóźnieniem nie większym niż 1 s, a pierwsze wyłączenie z opóźnieniem większym niż 1,5 s od uruchomienia przełącznika kierunkowskazów	jeżeli pojazd ciągnie przyczepę, włączenie kierunkowskazów na pojeździe ciągnącym powinno powodować włączenie kierunkowskazów umieszczonych na przyczepie
3b	tyłne	2	2 ^{b)}	2 ^{1a)}	-	żółta samochodowa	z tyłu	możliwie najbliższe boczne obrysu pojazdu, jednak nie dalej niż 400 mm od tego obrysu; wzajemna odległość nie może być mniejsza niż 600 mm ⁴⁾	350÷1500 ^{b)}	jeżeli odległość od światła pozycyjnego tylnego nie przekracza 300 mm, odległość kierunkowskazu od bocznego obrysu pojazdu nie powinna przekraczać	-	sygnał optyczny powinien gasnąć lub pozostać palącym się i nie migać lub zmieniać ustaloną częstotliwość migania w przypadku niesprawności działania jakiegokolwiek kierunkowskazu	1) powinny być włączone i wyłączone jednym wyłącznikiem oraz powinny działać w jednej fazie	1) powinny zapalać się i gasnąć z równomierną częstotliwością 90 ± 30 cykli na minutę, 2) włączenie świateł powinno nastąpić z opóźnieniem nie większym niż 1 s, a pierwsze wyłączenie z opóźnieniem większym niż 1,5 s od uruchomienia przełącznika kierunkowskazów	jeżeli pojazd ciągnie przyczepę, włączenie kierunkowskazów na pojeździe ciągnącym powinno powodować włączenie kierunkowskazów umieszczonych na przyczepie

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
										co najmniej 50 mm odległości światła pozycyjnego tylnego od tego obrysu		zu, z wyjątkiem kierunkowskazów bocznych; sygnał akustyczny powinien być wyraźnie słyszalny			
3c	boczne	211/	212/	2	-	żółta samochodowa	na obu bokach; odległość środka powierzchni świetlnej od przedniego obrysu nie może przekraczać 1800 mm ^{18/}	wzajemna odległość nie może być mniejsza niż 600 mm ^{18/}	500÷1500 ^{18/}	-	-	i w wymienionych wyżej warunkach powinien zmienić ustaloną częstotliwość			
4	Hamowania „stop”	co najmniej 2, jednak nie więcej niż 4	1	212/	2	czerwona	z tyłu	wzajemna odległość światel umieszczonych po lewej i po prawej stronie pojazdu nie może być mniejsza niż 600 mm ^{4/}	350÷1500 ^{8/}	-	nie dopuszcza się; dopuszcza się sygnał świetlny nie migający barwy żółtej samochodowej, zapalający się w razie niesprawności światła hamowania „stop”	-	powinno zapalać się w momencie uruchomienia hamulca roboczego	natężenie światła powinno być wyraźnie większe niż natężenie światła światel pozycyjnych tylnych	-
5	Oświetlająca tylną tablicę rejestracyjną	nie określa się				biała	-	-	-	w sposób zapewniający oświetlenie miejsca umieszczenia tylnej tablicy rejestracyjnej	dopuszcza się, z tym że funkcję tę powinien spełniać sygnał przewidziany dla światel pozycyjnych przednich	-	-	powinno zapewnić możliwość odczytania znaków na tablicy rejestracyjnej w nocy przy dobrej przejrzystości powietrza z odległości co najmniej 20 m	nie może być bezpośrednio widoczne z tyłu pojazdu
6	Pozycyjne przednie	2	1	2	2	biała, dopuszcza się barwę żółtą selektywną, jeżeli jest połączone ze światłem mijania lub światłem drogowym barwy żółtej selektywnej	z przodu ^{18/}	nie dalej niż 400 mm ^{18/} od boczного obrysu pojazdu; wzajemna odległość nie może być mniejsza niż 600 mm ^{4/}	350÷1500 ^{8/}	-	obowiązkowy – świetlny nie migający barwy zielonej; sygnał ten nie jest wymagany, jeżeli oświetlenie tablicy rozdzielczej może włączać się i wyłączać tylko równocześnie ze światłami pozycyjnymi przednimi i tylnymi	-	-	powinny być widoczne w nocy przy dobrej przejrzystości powietrza z odległości co najmniej 300 m, jeżeli są jedynymi światłami włączonymi na pojeździe	-
7	Pozycyjne tylne	2	1	2	2	czerwona	z tyłu ^{20/}	nie dalej niż 400 mm od boczного obrysu pojazdu; wzajemna odległość nie może być mniejsza niż 600 mm ^{4/}	350÷1500 ^{8/}	-	obowiązkowy – jego funkcję powinien spełniać sygnał przewidziany dla światel pozycyjnych przednich	-	-	powinny być widoczne w nocy przy dobrej przejrzystości powietrza z odległości co najmniej 300 m	-
8	Odblaskowe tylne inne niż trójkątne	2	1	2	2 ^{24/}	czerwona	z przodu ^{20/}	nie dalej niż 400 mm od boczного obrysu pojazdu; wzajemna od-	250÷900 ^{21/}	-	-	-	-	powinny być widoczne w nocy przy dobrej przejrzystości powietrza z	1) kształt – inny niż trójkąt, 2) powierzchnia świetlna może

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ległość nie może być mniejsza niż 600 mm ⁴⁾						odległości co najmniej 150 m, jeżeli są oświetlone światłem drogowym innego pojazdu	mieć wspólne części z powierzchnią świetlną światła, tylnego
9	Odblaskowe tylne trójkątne	-	-	-	2	czerwona	z tyłu	nie dalej niż 400 mm od bocznego obrysu pojazdu; wzajemna odległość nie może być mniejsza niż 600 mm ⁴⁾	250÷900 ²⁾	-	-	-	-	powinny być widoczne w nocy przy dobrej przejrzystości powietrza z odległości co najmniej 150 m, jeżeli są oświetlone światłem drogowym innego pojazdu	1) kształt trójkąt równoboczny zwrócony wierzchołkiem do góry, 2) wewnątrz trójkąta nie może być umieszczone żadne światło
10	Odblaskowe przednie	2	-	2	2	biała	z przodu ¹⁾	nie dalej niż 400 mm od bocznego obrysu pojazdu; wzajemna odległość nie może być mniejsza niż 600 mm ⁴⁾	250÷900 ²⁾	-	-	-	-	powinny być widoczne w nocy przy dobrej przejrzystości powietrza z odległości co najmniej 150 m, jeżeli są oświetlone światłem drogowym innego pojazdu	1) kształt – inny niż trójkąt, 2) powierzchnia świetlna może mieć wspólne części z powierzchnią światła pozycyjnego przedniego
11	Odblaskowe boczne	co najmniej jedno na każdym boku pojazdu; liczba świateł powinna zapewniać spełnienie wymagań dotyczących rozmieszczenia na długości pojazdu				żółta samochodowa; dopuszcza się barwę czerwoną w przypadku światła umieszczonego z tyłu pojazdu we wspólnej obudowie z innym tylnym czerwonym światłem	jeżeli jest jedno światło, powinno być umieszczone w połowie długości ³⁾ pojazdu (±15%); światło powinno być umieszczone nie dalej niż 3 m od przedniego obrysu pojazdu i nie dalej niż 1 m od tylnego obrysu pojazdu; wzajemna odległość dwóch sąsiednich świateł umieszczonych na tym samym boku pojazdu nie może przekraczać 3 m; w odniesieniu do motocykli światła lub światła powinny być umieszczone w taki sposób, aby w normalnych warunkach nie mogły	na obu bokach pojazdu	250÷900 ²⁾	-	-	-	-	powinny być widoczne w nocy przy dobrej przejrzystości powietrza z odległości co najmniej 150 m, jeżeli są oświetlone światłem drogowym innego pojazdu	kształt – inny niż trójkąt

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
							być zasłonięte odzieżą kierowcy lub pasażera									
12	Awaryjne	jak kierunkowskazy (p. 3)														
												obowiązkowy - świetlny migający barwy czerwonej; może działać równocześnie z kontrolnym sygnałem, o którym mowa pod p. 3 kol. 13			powinny zapalać się i gasnąć z równomierną częstotliwością 90 ± 30 cykli na minutę i działać w jednej fazie	1) uzyskiwane jest przez jednoczesne działanie wszystkich kierunkowskazów umieszczonych na pojeździe, a jeżeli pojazd ciągnie przyczepę - również kierunkowskazów przyczepy, 2) powinno być włączane oddzielnym włącznikiem, 3) powinno działać również, gdy urządzenie włączające silnik znajduje się w położeniu uniemożliwiającym jego pracę
13	Przeciwmgłowe tylne	1 lub 2	1	1 lub 2	1 lub 2	czerwona	z tyłu	jeżeli jest jedno światło, powinno być umieszczone po lewej stronie lub pośrodku pojazdu; jeżeli są dwa światła - po obu stronach pojazdu	250±1000 ²	nie bliżej niż 100 mm od światła hamowania „stop”	obowiązkowy - świetlny nie migający barwy żółtej samochodowej	-	1) może włączać się tylko wówczas, gdy włączone są światła drogowe, mijania lub przeciwmgłowe przednie. 2) powinno dać się wyłączyć niezależnie od innych świateł	natężenie światła powinno być wyraźnie większe niż natężenie światła świateł pozycyjnych tylnych	-	
14	Cofania	1 lub 2	-	-	1 lub 2	biała	z tyłu	-	250±1200	-	nie dopuszcza się	-	może włączać się tylko wówczas, gdy włączony jest wsteczny bieg, a urządzenie włączające silnik znajduje się w położeniu umożliwiającym jego pracę	-	-	
15	Obrysowe przednie i tylne	2 widoczne z przodu i 2 widoczne z tyłu	-	-	2 widoczne z przodu i 2 widoczne z tyłu	biała - z przodu, czerwona - z tyłu	-	możliwie najbliższej bocznego obrysu pojazdu, lecz nie dalej niż 400 mm od tego obrysu	możliwie najwyżej, przy spełnieniu warunków rozmieszczenia, na szerokości oraz symetrii świateł	odległość między rzutami na poprzeczną płaszczyznę najbliższych punktów powierzchni świetlnych światła obrysowego i światła pozycyjnego przedniego	nie dopuszcza się	-	-	-	jeżeli ze względu na kształt nadwozia lub wyposażenia pojazdu nie jest możliwe zastosowanie odrębnych świateł widocznych z przodu i świateł widocznych z tyłu, dopuszcza się światło widoczne z przodu	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
										lub tylnego nie może być mniejsza niż 200 mm					i światło widoczne z tyłu, umieszczone po tej samej stronie pojazdu, połączone w jednym urządzeniu
16	Przeciwnie	2	1	1 ^{1/}	-	biała lub żółta selektywna	z przodu	nie dalej niż 400 mm od bocznego obrysu pojazdu	nie niżej niż 250 mm i nie wyżej niż światło mijania	-	dopuszcza się sygnał świetlny nie migający barwy zielonej	-	powinno być włączane niezależnie od świateł drogowych i świateł mijania	-	nie może zmieniać ustawienia w zależności od kąta obrotu kierownicy (nie dotyczy motocykli)
17	Postojowe	4 lub 2	-	4 lub 2	-	biała - z przodu, czerwona - z tyłu, żółta samochodowa - jeżeli światło jest połączone z kierunkowskazem bocznym	2 z przodu i 2 z tyłu albo po jednym na każdym boku pojazdu	nie dalej niż 400 mm od bocznego obrysu pojazdu	350+1500 ^{2/}	-	nie dopuszcza się	-	powinno być możliwe włączanie świateł po jednej stronie pojazdu bez włączenia jakiegokolwiek innego światła	-	funkcja tego światła może być również spełniana przez równoczesne włączenie świateł pozycyjnych przednich i tylnych po jednej stronie pojazdu
18	Światło jazdy dziennej	2	1	1	-	biała	z przodu	nie dalej niż 400 mm od bocznego obrysu pojazdu; wzajemna odległość nie może być mniejsza niż 600 mm ^{4/}	250+1500	-	nie wymaga się	-	połączenie elektryczne powinno być takie, aby nie można było ich włączyć, jeśli nie są jednocześnie włączone tylne światła pozycyjne. Powinny się automatycznie wyłączać, jeżeli włącza się światło mijania lub drogowe, z wyjątkiem krótkotrwałego włączania światła mijania lub drogowego jako ostrzegawczego sygnału świetlnego	światłość każdego światła nie może być mniejsza niż 400 cd, lecz nie większa niż 800 cd	powierzchnia świetlna jednego światła nie może być mniejsza niż 40 cm ²
19	Pozycyjne boczne	jak lp. 11	-	-	jak lp. 11	jak lp. 11	jak lp. 11	350+1500 ^{2/}	-	dopuszczalny; jego funkcję powinien spełniać sygnał przewidziany dla świateł pozycyjnych przednich	-	-	powinny być widoczne przy dobrej przejrzystości powietrza z odległości co najmniej 300 m	-	-

^{1/} Światła pojedyncze motocykla powinny być umieszczone w podłużnej płaszczyźnie symetrii pojazdu.

^{2/} Jeżeli szerokość pojazdu przekracza 1,3 m, liczba świateł jak w kol. 3.

^{3/} Przy czterech światłach drogowych wymaganie to powinna spełniać przynajmniej jedna para świateł.

^{4/} Jeżeli szerokość pojazdu nie przekracza 1,3 m, odległość ta może być zmniejszona do 400 mm.

^{5/} Jeżeli motocykl nie jest wyposażony w kierunkowskazy boczne.

^{6/} Dotyczy motocykla z jednym kołem z tyłu.

^{7/} Dla motocykla jednośladowego - 300 mm.

^{8/} Dla motocykla - 1200 mm; jeżeli konstrukcja pojazdu (z wyjątkiem motocykla) nie pozwala na zachowanie wysokości 1500 mm, dopuszcza się 2100 mm.

^{9/} Dopuszcza się mniejszą odległość, jeżeli natężenie światła kierunkowskazu jest mniejsze niż 400 cd.

^{10/} Dotyczy motocykla z jednym kołem z przodu.

^{11/} Nie wymaga się, jeżeli długość pojazdu nie przekracza 6 m i nie jest on przewidziany do ciągnięcia przyczepy.

- 12/ Jeżeli motocykl nie jest wyposażony w kierunkowskazy przednie i tylne.
- 13/ Jeżeli odległość ta, ze względu na konstrukcję pojazdu, nie zapewni dobrej widoczności kierunkowskazów, może być ona zwiększona do 2500 mm.
- 14/ Dla motocykla – 350 mm.
- 15/ Dla motocykla - 1200 mm; jeżeli konstrukcja pojazdu (z wyjątkiem motocykla) nie pozwala na zachowanie wysokości 1500 mm, dopuszcza się 2300 mm.
- 16/ Dla motocykla – 560 mm.
- 17/ Dla motocykla z jednym kołem z tyłu dopuszcza się jedno światło.
- 18/ Dla motocykla z jednym kołem z przodu dopuszcza się umieszczenie świateł w innym miejscu, przy zapewnieniu wymaganej widoczności.
- 19/ Dla przyczepy – 150 mm.
- 20/ Dla motocykla z jednym kołem z tyłu dopuszcza się umieszczenie świateł w innym miejscu, przy zapewnieniu wymaganej widoczności.
- 21/ Jeżeli konstrukcja pojazdu (z wyjątkiem motocykla) nie pozwala na zachowanie tej wysokości, dopuszcza się 1500 mm.
- 22/ Dla przyczepy - z uwzględnieniem dyszla.
- 23/ Dla motocykla - 900 mm.
- 24/ Pod warunkiem, że jest ono połączone w jednym urządzeniu z innym tylnym światłem sygnalizacyjnym.
- 25/ Jeżeli konstrukcja pojazdu nie pozwala na zachowanie tej wysokości, dopuszcza się 2100 mm.
- 26/ Dotyczy pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy po dniu 30 czerwca 1976 r. oraz motocykla wyposażonego w światła mijania z żarówkami halogenowymi.

WARUNKI DODATKOWE DLA POJAZDU PRZYSTOSOWANEGO DO ZASILANIA GAZEM

§ 1. Użyte w załączniku określenia oznaczają:

- 1) gaz - gaz ziemny i gaz płynny,
- 2) gaz ziemny - gaz sprężony, którego podstawowym składnikiem jest metan,
- 3) gaz płynny - gaz, którego podstawowymi składnikami są: propan i butan,
- 4) instalacja - zestaw elementów i urządzeń umieszczonych w pojeździe, niezbędnych do zasilania silnika gazem,
- 5) zbiornik - pojemnik na gaz umieszczony na stałe w pojeździe,
- 6) butla - wymienny pojemnik na gaz płynny.

§ 2. 1. Pojazd zasilany gazem powinien być wyposażony co najmniej w:

- 1) układ sygnalizacji minimalnego ciśnienia gazu - w odniesieniu do gazu ziemnego, poniżej którego zasilanie tym gazem jest niedopuszczalne,
- 2) układ sygnalizacji przełączenia na zasilanie gazowe,
- 3) gaśnicę, jeśli nie jest przewidziana w ogólnych wymaganiach dotyczących wyposażenia pojazdu.

2. Wyposażenie pojazdu w instalację nie może naruszać parametrów określonych przez producenta pojazdu, zwłaszcza dotyczących dopuszczalnej masy całkowitej pojazdu, jego dopuszczalnych nacisków osi oraz położenia środka masy.

3. Wyposażenie pojazdu w instalację nie powinno zakłócać pracy podstawowego zasilania, jeśli pozostało ono w pojeździe.

4. Prześwit pojazdu nie może ulec zmniejszeniu w wyniku zabudowy instalacji, przy czym żaden z jej elementów nie może znajdować się niżej niż 0,2 m od jezdni, jeśli nie jest chroniony dolną częścią pojazdu położoną poniżej niego w odległości nie większej niż 0,15 m w poziomie.

5. Ujęcie wlotu powietrza do układu wentylacji i ogrzewania nie może znajdować się w komorze silnika.

6. Wylot rury wydechowej nie może być skierowany w stronę jakiegokolwiek elementu instalacji.

§ 3. 1. Instalacja na gaz ziemny powinna być projektowana na ciśnienie robocze zbiorników wynoszące 20 MPa, a na gaz płynny - 2,4 MPa.

2. Złącza instalacji, przez które przepływa gaz, powinny znajdować się w miejscach łatwo dostępnych dla kontroli ich szczelności.

3. Instalacja powinna być przystosowana do pracy w temperaturach otoczenia:

- 1) od - 30 do + 40⁰C dla gazu ziemnego,
- 2) od - 20 do + 40⁰C dla gazu płynnego.

4. Na elementy i zespoły instalacji, w których panuje nadciśnienie gazu, powinny być wydane świadectwa homologacji lub atesty stwierdzające ich dopuszczenie do stosowania oraz powinny być odpowiednio oznakowane.
5. Przełączanie zasilania powinno być możliwe z pozycji kierującego pojazdem bez konieczności wyłączania silnika.
6. W pojeździe z silnikiem o zapłonie samoczynnym instalacja powinna zagwarantować odcięcie wypływu gazu po osiągnięciu maksymalnej prędkości obrotowej silnika.
7. W instalacji zasilania gazem ziemnym wymagane jest stosowanie co najmniej jednego manometru.
8. W instalacji zasilania gazem płynnym wymagane jest stosowanie:
  - 1) wskaźnika poziomu gazu dla każdego zbiornika,
  - 2) zaworu odcinającego, umieszczonego możliwie najbliżej parownika od strony zasilania,
  - 3) urządzeń uniemożliwiających przepływ gazu pomiędzy zbiornikami (butlami) o zróżnicowanym ciśnieniu.
9. Komplektację instalacji oraz sposób jej połączenia i umieszczenia w pojeździe określa zakład montujący na podstawie danych jej producenta.
10. Instalacja powinna być zabezpieczona przed korozją.
11. Budowa instalacji powinna umożliwiać przeprowadzanie badań okresowych.
12. Elementy i zespoły instalacji narażone na mechaniczne uszkodzenia powinny być odpowiednio zabezpieczone.
13. Elementy instalacji nie mogą wystawać poza obrys pojazdu; nie dotyczy to zaworów napełniania, które mogą wystawać poza obrys nie więcej niż o 10 mm.
14. Instalacja nie może utrudniać w sposób istotny dostępu do silnika i innych zespołów.
15. Rozłączenie złącz gazowych instalacji nie powinno być możliwe bez użycia narzędzi; nie dotyczy to złącza butla - przewód.
16. Elementy instalacji, w których znajduje się lub przez które przepływa gaz, nie mogą bez pełnego osłonięcia być umieszczone w pomieszczeniu przeznaczonym do przewozu osób; nie dotyczy to ścianek zbiornika.
17. Niedopuszczalny jest wypływ gazu po zatrzymaniu się silnika.

§ 4. 1. Zbiorniki (butle) powinny spełniać wymagania określone w warunkach technicznych dozoru technicznego.

2. Zbiorniki (butle) powinny być tak zainstalowane w pojeździe, aby były maksymalnie chronione przed skutkami zderzeń, w tym głównie od przodu i tyłu pojazdu, a w przypadku ich umieszczenia w przestrzeni ładunkowej samochodu ciężarowego powinny być zabezpieczone przed uszkodzeniem ładunkiem.
3. Zbiorniki (butle) powinny być skutecznie osłonięte przed działaniem promieni słonecznych.
4. Mocowanie zbiorników (butli) do pojazdu powinno zabezpieczać przed ich przemieszczeniem przy działaniu na pojazd przyspieszenia w kierunku wzdłużnym - 20 g (g - przyspieszenie ziemskie), a w kierunku poprzecznym - 8 g. Elementy mocowania przylegające do zbiornika (butli) powinny być elastyczne i nie absorbować wilgoci.

5. Pomiedzy zbiornikami (butlami) na gaz a zbiornikiem na benzynę powinna być zachowana odległość nie mniejsza niż 0,05 m, jeśli nie są one oddzielone od siebie metalową przegrodą.

6. Zbiorniki powinny być wyposażone w zawory odcinające, a ponadto, w odniesieniu do przewidzianych na gaz płynny - w zawory:

- 1) napełniania,
- 2) ograniczające wypływ gazu.

7. Zbiorniki (butle) powinny być tak umieszczone w pojeździe, aby była możliwość łatwego:

- 1) dostępu do zaworów odcinających,
- 2) odczytu stanu napełnienia (nie dotyczy butli),
- 3) odczytu danych dotyczących oznakowań identyfikacyjnych oraz cech legalizacji.

8. Zbiorniki na gaz płynny (butle) powinny być tak umieszczone, aby w pozycji roboczej wypływ gazu następował w stanie ciekłym.

9. Zabrania się instalowania zbiorników (butli) w części przedniej pojazdu oraz w komorze silnika.

10. W pobliżu zbiorników (butli) nie powinny znajdować się sztywne elementy o ostrych krawędziach.

11. Odległość zbiorników (butli) od układu wydechowego nie może być mniejsza niż 0,1 m, jeśli nie jest zastosowana osłona termiczna.

12. Nie dopuszcza się jakichkolwiek przeróbek zbiornika (butli).

§ 5. 1. Zawory do napełniania zbiorników powinny być tak umieszczone, aby było możliwe ich napełnianie z zewnątrz pojazdu lub z komory silnikowej.

2. Zawory napełniania i zawory zbiorników (butli) gazu powinny mieć zewnętrzne sterowanie (nie powinny działać samoczynnie).

3. Dopuszcza się stosowanie zespolonego zaworu do napełniania i odcinania wypływu gazu.

4. Zawory powinny być zabezpieczone przed dostępem do nich osób niepowołanych.

§ 6. 1. Przewody metalowe zastosowane w instalacji powinny być bez szwu.

2. Przewody powinny być tak ułożone, aby:

- 1) mogły być łatwo kontrolowane,
- 2) nie ocierały się o elementy pojazdu,
- 3) odległość od układu wydechowego nie była mniejsza niż 0,1 m, jeśli nie stosuje się ekranu termicznego,
- 4) mocowanie wykluczało ich wibrację, przy czym odległość między podpórkami nie powinna przekraczać 0,7 m.

3. Przewody, w których panuje nadciśnienie gazu 20 MPa, powinny być metalowe.

4. W przypadku braku możliwości spełnienia wymagań określonych w ust. 2 pkt 1, 2 i 4 dopuszcza się odstępstwo dla przewodu łączącego zbiornik z reduktorem, pod warunkiem dodatkowego zabezpieczenia go przed korozją i mechanicznymi uszkodzeniami oraz niezbędnej wentylacji przestrzeni, w której jest umieszczony.

5. Przewody metalowe łączące elementy instalacji, które w czasie eksploatacji pojazdu mogą podlegać wzajemnym przemieszczeniom, powinny być ukształtowane w pętle o promieniu krzywizny dostosowanym do średnicy przewodu.

§ 7. 1. Reduktor nie może włączać się do pracy, gdy w króćcu wypływu gazu nie panuje podciśnienie; nie dotyczy to układów rozruchowych.

2. Na pracę reduktora nie może wywierać wpływu przyspieszanie bądź opóźnianie ruchu pojazdu.

3. Odległość reduktora od układu wydechowego nie może być mniejsza niż 0,1 m, jeśli nie jest stosowany ekran termiczny.

§ 8. 1. Zbiorniki zamontowane w przestrzeni zamkniętej pojazdu powinny być umieszczone w szczelnej obudowie całkowitej lub być wyposażone w szczelną obudowę osłaniającą jedynie zawory. W przypadku obudów osłaniających zawory, zbiorniki powinny być fabrycznie do takiego osłonięcia przystosowane.

2. Obudowy całkowite powinny być wyposażone co najmniej w dwa otwory wentylacyjne, a obudowy osłaniające jedynie zawory zbiorników - co najmniej w jeden. Otwór wentylacyjny powinien mieć powierzchnię przekroju dla przepływu gazu nie mniejszą niż $4,5 \text{ cm}^2$. Wyloty otworów wentylacyjnych nie mogą znajdować się bliżej niż 0,25 m od układu wydechowego, jeśli nie jest zastosowany ekran osłaniający.

3. Obudowy osłaniające zbiorniki, osłaniające zawory zbiorników oraz przewody układu przewietrzania obudów powinny wykazywać szczelność przy nadciśnieniu 0,01 MPa. W trakcie próby wymienione elementy nie powinny wykazywać odkształceń.

4. Zamykanie obudów powinno być tak urządzone, aby nie istniała możliwość przypadkowego ich otwarcia.

5. Wielkość obudów na całe zbiorniki powinna być taka, aby odległość między ich ściankami a zbiornikami nie była mniejsza niż 0,02 m.

§ 9.1. Pojazd zasilany gazem może być używany po uzyskaniu adnotacji w dowodzie rejestracyjnym o treści „przystosowany do zasilania gazem”.

WARUNKI DODATKOWE DLA POJAZDU DŁUGIEGO I CIĘŻKIEGO

§ 1. Pojazd i zespół pojazdów, o których mowa w § 42 rozporządzenia, powinny być oznakowane tablicami wyróżniającymi, umieszczonymi z tyłu pojazdu prostopadle i symetrycznie do jego osi podłużnej.

§ 2. Tablice wyróżniające dla pojazdu samochodowego powinny składać się z ukośnych pasów umieszczonych pod kątem $45^{\circ} \pm 5^{\circ}$ do pionu, o szerokości $100 \pm 2,5$ mm, na przemian barwy żółtej, wykonanych z materiału odblaskowego, oraz barwy czerwonej, wykonanych z materiału fluorescencyjnego.

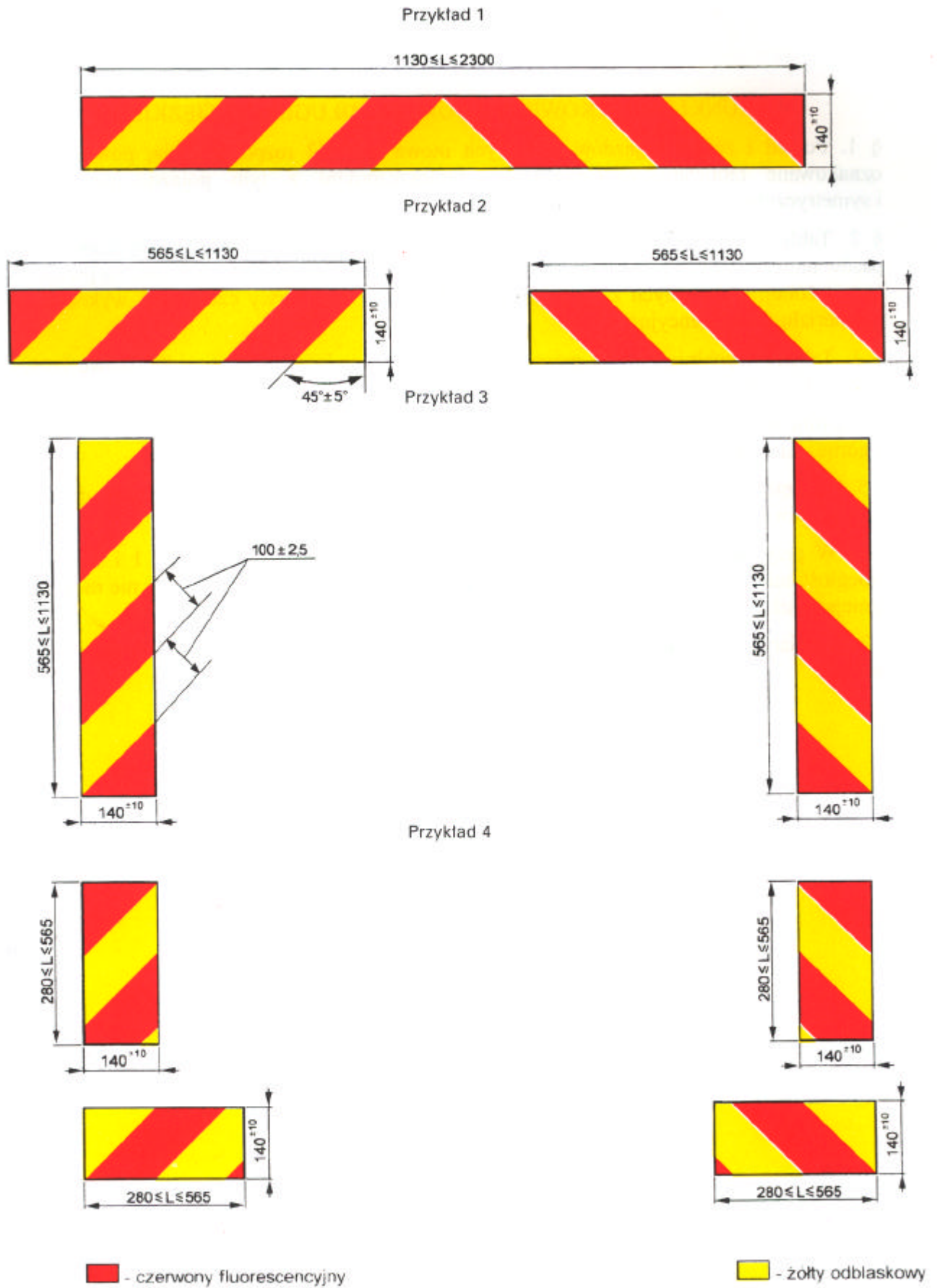
§ 3. Tablice wyróżniające dla przyczepy (naczepy) powinny mieć tło odblaskowe barwy żółtej z obrzeżem fluorescencyjnym barwy czerwonej.

§ 4. Dolne krawędzie tablic wyróżniających powinny być umieszczone nie niżej niż 250 mm, a górne - nie wyżej niż 2100 mm od powierzchni jezdni.

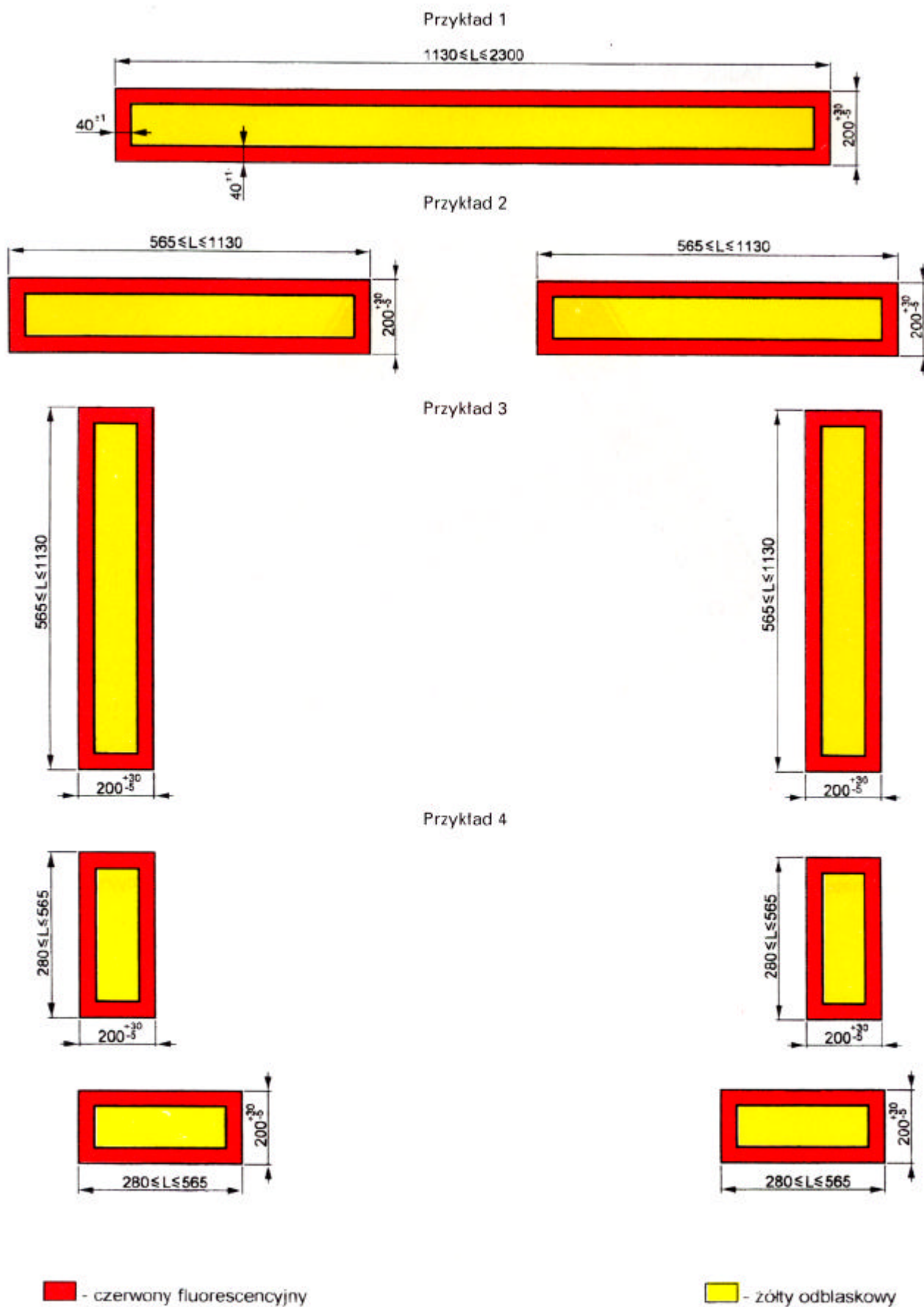
§ 5. Zewnętrzne boczne krawędzie tablic wyróżniających powinny być umieszczone nie dalej niż 400 mm od bocznego obrysu pojazdu.

§ 6. W przypadku zastosowania oznaczenia przewidzianego na rysunku nr 1 i 2 wzór 4 odległość między tablicą umieszczoną poziomo i tablicą umieszczoną pionowo nie może być mniejsza niż 200 mm i nie większa niż 300 mm.

§ 7. Wymiary oraz zasady rozmieszczania tablic wyróżniających na pojeździe określa rysunek nr 1 i 2.

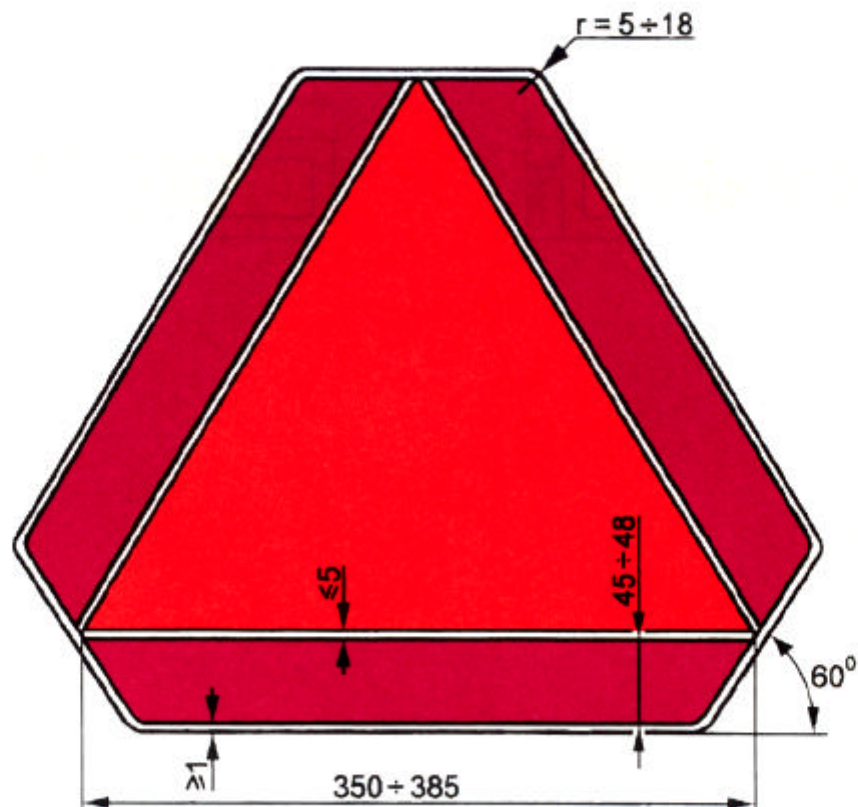

Rys. 1. Tablice wyróżniające pojazd samochodowy (mm).

Rys. 2. Tablice wyróżniające przyciepę (naciepę) (mm).

TABLICA WYRÓŻNIAJĄCA POJAZD WOLNO PORUSZAJĄCY SIĘ
(wymiary w milimetrach)

 - materiał odblaskowy czerwony

 - materiał fluorescencyjny czerwony